ФИФІ ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ ІЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКІУ

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КъБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ
ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЭРЭ КЪЫДОКІ

№198 (21.106) ● 2007 гъэм жэпуэгъуэм (октябрым) и 10, бэрэжьей ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокІ ● И уасэр соми 3-щ ● adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

● Хъыбар гуапэ

Къанокъуэ Арсен Зэныбжьэгъугъэ Орденыр къратащ

Урысейм и Президент Путин Владимир жэпуэгъуэм и 9-м Кремлым и Екатерининскэ залым къэрал дамыгъэ лъапІэхэр зыхуагъэфэщахэм щаритыжащ. Ягъэпэжахэм яхэтщ КъБР-м и УнафэщІ Къанокъуэ Арсен, Зэныбжьэгъугъэ орденыр зыхуагъэфэщар.

ДАМЫГЪЭ лъапІэхэр псори зэхэту ди къэралым и цІыху щэ ныкъуэм хуэдизым иратащ. Абыхэм яхэтщ щэнхабзэмрэ гъуазджэмрэ я лэжьакІуэ цІэрыІуэхэр, мэкъумэш, промышленнэ ІэнатІэхэм къыщыхэжаныкІахэр. Зэныбжьэгъугъэ Орденыр Президентым цІыхуиблым, «КамАЗ»-м и генеральнэ директор Когогин Сергей, актуальнэ гъуазджэхэм я мультимедийнэ комплексым и унафэщІ Свибловэ Ольгэ, кинорежиссер Учитель Алексей сыми яхэту, яритыжащ.

Фигу къэдгъэкІыжынщи, Къанокъуэ Арсен Зэныбжьэгъугъэ Орденыр къызэрыратым теухуа Указым Путин В.В. Іэ щІидзауэ щытащ мы гъэм и мазаем и 22-м, КъБР-м и Унафэщіыр илъэс 50 щрикъум ирихьэлІэу.

***Зэныбжьэгъугъэ Орденыр** къэралым и цІыхухэм хуагъэфащэ лъэпкъхэм яку дэлъ зэныбжьэгъугъэмрэ зэдэлэжьэныгъэмрэ гъэбыдэным, Урысейм и экономикэ, щІэныгъэ лъабжьэм зегъэужьыным къыщахьа ехъулІэныгъэшхуэхэм, лъэпкъхэм я щэнхабзэхэр нэхъ зэпэгъунэгъу щІыным, лъэныкъуэхэм я сэбэп хэлъу абыхэмкІэ зэхъуэжэным хуащІа хэлъхьэныгъэшхуэм, къэралхэм яку дэлъ мамырыгъэ, ныбжьэгъугъэ зэхущытыкІэхэр гъэбыдэным зэрыхуэлажьэм папщІэ.*

КъБР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ я пресс-ІуэхущІапІэ.

КъБР-м, Адыгейм, КъШР-м я Іэтащхьэхэр Зубков Виктор ІущІащ

Мэрем кІуам Адыгейм, Къэбэрдей-Балъкъэрым, Къэрэшей-Шэрджэсым я президентхэу ТхьэкІушынэ Аслъэнджэрий, Къанокъуэ Арсен, Батдыев Мустэфа сымэ иригъэблэгъащ УФ-м и Премьер-министр Зубков Виктор. ЗэІущІэм апхуэдэу хэтащ УФ-м и Президентым и полномочнэ лІыкІуэу Ипщэ федеральнэ округым щыІа, иджы Урысей Федерацэм ЩІыналъэхэм зегъэужьынымкІэ и министерствэм и Іэтащхьэ Козак Дмитрий.

УРЫСЕЙ къэралыгъуэм зэрыхыхьэрэ илъэс 450-рэ зэрырикъуар республикищым зэрыщагъэлъэпІам щыгъуазэ зищІа нэужь, УФ-м и Правительствэм и Унафэщіыр экономикэм и щытыкІэм, мы гъэм мэкъумэшыщІэхэм я Іуэху зыІутым щІэупщІащ. Абы и гуапэ хъуащ Кавказ Ищхъэрэм гъавэ хъарзынэ зэрыщагъэкІар, ар и зэманым къызэрырахьэлІэжар.

- Гъуэгухэри икъукІэ дэгъуэщ, сыту жыпІэмэ юбилейм ирихьэлІэу республикищми я инфраструктурэр егъэфІэкІуэным хуэунэтІауэ куэд зэфІагъэкІащ, - щІигъуужащ Козак Дмитрий.

- Дмитрий Николай и къуэм зикІ Ипщэ федеральнэ округыр игу пыкІыркъым, - гушыІащ премьер-министрыр икІи къыщІигъужащ. - Козак Дмитрий ЩІыналъэхэм зегъэужьынымкІэ министерствэм и Іэтащхьэ зэрыхъуам Урысей Ипщэм щыІэ республикэхэм я дежкІэ сэбэпынагъышхуэ пылъынущ, сыту жыпІэмэ абы а щІыналъэр фІыуэ ецІыху, фи гугъуехьхэми нэсу хещІыкІ.

Ди дежщ япэу щагъэлъагъуэр

● Щэнхабзэ

Жэпуэгъуэм и 11-м Урысейм щыяпэу Налшык щагъэлъэгъуэнущ режиссер цІэрыІуэ Сокъур Александр и «Александра» фильмыщІэр («Эльбрус» кинотеатрым). Фильмыр ди республикэм къашэныр я жэрдэмщ Сэралъп Альберт и компание Санкт-Петербург щыІэм, Сэралъп Мадинэ и салону Налшык къалэм дэтым, КъБР-м и Парламентым ЩэнхабзэмкІэ, спортымкІэ, туризмэмрэ СМИ-мкІэ и комитетым, Къэбэрдей-Балъкъэрым ЩэнхабзэмкІэ и фондым.

ДУНЕЙ псом цІэрыІуэ щыхъуахэу «Русский ковчег», «Мать и сын», «Круг второй», «Смиренная жизнь», «Элегия дороги», «Мария» фильмхэр, нэгъуэщІ куэди зи Іэдакъэм къыщІэкІа Сокъур Александр и «Александра» лэжьыгъэщІэр ди республикэм щигъэлъэгъуэну мурад зэрищІар икъукІэ гуапэщ. Шэч зэрыпщІ хъунумкІэ (езы Сокъурым куэдрэ къызэрыхигъэщымкІэ), ди цІыхухэм я Іуэху еплъыкІэр, и лэжьыгъэхэр зэрызыхахщІэр абы фІэгъэщІэгъуэнщ. Арагъэнщ «Александра» фильмыр щытраха Шэшэн Республикэр мыхъуу, ди деж щигъэлъагъуэмэ нэхъ щІыфІэфІыр.

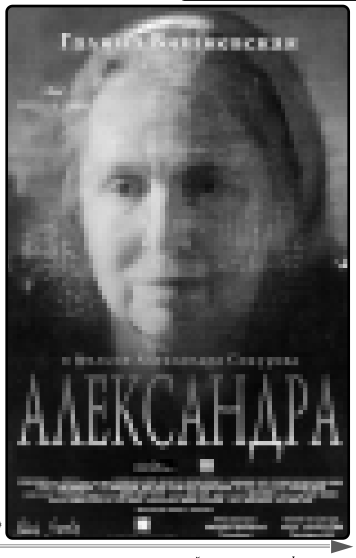

Сокъурым къызэрыхигъэщымкІэ, Шэшэным щытраха щхьэкІэ а хэгъуэгуракъым, уеблэмэ абы щекІуэкІа лъыгъажэ зауэракъым ар зытеухуар, атІэ залымыгъэм узыхидзэ гупсысэрщ.

Махуэку пщыхьэщхьэм, сыхьэт 19.00-м щІидзэнущ фильмым. Абы еплъын, ди цІыхухэм яхуэзэу я упщІэхэм жэуап иритын папщІэ Налшык къэкІуэнущ езы Сокъурри. Урысейм щыяпэ мы гъэлъэгъуэныгъэм и ужькІэщ фильмыр ящэн щыщІадзэнур.

ИСТЕПАН Залинэ.

Рапотэ Григорий Ипщэ федеральнэ округым къагъэкІуащ

УФ-м и Президентым езым и полномочнэ лІыкІуэу Ипщэ федеральнэ округым къигъэкІуащ Рапотэ Григорий. ЗэщІыгъуу ЗыхъумэжынымкІэ ЗэгурыІуэныгъэм хэт къэралхэм я лІыщхьэхэм я зэІущІэр иуха нэужь щэбэт кІуам Душанбе къыщыщыпсалъэм апхуэдэ хъыбарыр езы Путин Владимир хэІущІыІу ищІащ. Урысейм и щІыналъэхэм зегъэужьынымкІэ министр Козак Дмитрий жиІащ «а унафэр икъукІэ тэмэму къызэрилъытэр».

● Къулыкъу

КЪРАТАІэнатІэщІэр къызэрыщыхъум тепсэлъыхьыну зыщыхуагъэзам Рапотэ Григорий жэуап къитащ: «Сэ абы иджыри сегупсысын хуейщ».

Рапотэ Григорий 1944 гъэм мэзаем и 5-м Москва къалэм дзэ къулыкъущІэм и унагъуэм къыщалъхуащ. 1966 гъэм Бауман Н.Э. и цІэр зэрихьэу Москва дэт техникэ еджапІэ нэхъыщхьэр къиухащ. 1966 гъэм щыщІэдзауэ СССР-м и КГБ-м и къэрал щІыб разведкэм щылэжьащ. 1994 гъэм щегъэжьауэ 1998 гъэм нэсыху УФ-м и Къэрал щІыб разведкэм и унафэщІым и къуэдзэу щытащ. 1998 гъэм и мэлыжьыхь - щэкІуэгъуэ мазэхэм УФ-м ШынагъуэншагъэмкІэ и советым и секретарым и къуэдзэу, 1998 гъэм и щэкІуэгъуэ мазэм щегъэжьауэ 1999 гъэм и шыщхьэІу мазэм нэсыху «Росвооружение» къэрал компанием и генеральнэ директору щытащ. 1999 гъэм и фокІадэ мазэм щегъэжьауэ 2001 гъэм и жэпуэгъуэ мазэм нэсыху УФ-м сатумкІэ и министрым, адэкІэ - щІэныгъэмкІэ, промышленностымрэ технологиехэмкІэ министрым я япэ къуэдзэщ. 2001 гъэм и жэпуэгъуэ мазэм ар Евразие экономикэ зэгухьэныгъэм и генеральнэ секретару ягъэуващ. Запасым щыІэ генерал-лейтенантщ. Правительствэм и наградэхэр иІэщ.

● Дыгъуасэ

Махуэшхуэм хэтахэр къарагъэблэгъэж

Къэбэрдей-Балъкъэрыр Урысей къэралым зэрыхыхьэрэ илъэс 450-рэ зэрырикъур Москва щызыгъэлъэпІа гупыр дыгъуасэ къэсыжащ. Ахэр къарагъэблэгъэжащ КъБР-м и Правительствэм и УнафэщІым и къуэдзэ ДыщэкІ Мадинэ, КъБР-м щэнхабзэмрэ хъыбарегъащІэ ІэнатІэхэмкІэ и министрым и къуэдзэхэу Лъяпин Николайрэ Джэрыджэ Арсенрэ.

МАФІЭГУР къыщыблагъэм гъущІ гъуэгу вокзалым пшынэ макъым зыщиІэтат. Апхуэдэу макъамэ дахэкІэ зыпежьа лІыкІуэхэм, гъуэгум зэрытетари ящыгъупщэжауэ, езыгъэблэгъэжхэм гуапэу къаІущІащ, абыхэм ящыщ дэтхэнэми и нэгум къищырт лъэпкъым дежкІэ тхыдэ мыхьэнэшхуэ зиІэ Іуэхугъуэм зэрыхэтам зэрырИгушхуэр.

- Едгъэжьахэм я Іуэху зэрыхъунум, къалащхьэм абыхэм къазэрыщыпежьэнум псори дригузэващ, - жиІащ **ДыщэкІ Мадинэ.** - Ауэ къытІэрыхьа хъыбархэм, мис нобэ къедгъэблэгъэжахэм яІэ дэрэжэгъуэм къагъэлъагъуэ псори тэмэму зэрызэфІэкІар. Шэч къытетхьэркъым республикэм и лІыкІуэу ди къэралым и щыхьэрым щыІахэм ирагъэза дзыхьыр зэрагъэпэжам, абы и пщІэр нэхъ лъагэжу Москва зэрыщаІэтам.

- Сыт и лъэныкъуэкІи гуфІэгъуэ зэхыхьэхэр зыхуей хуэзэу къызэгъэпэщауэ екІуэкІащ, - жиІащ махуэшхуэм хэта, «Литературная Кабардино-Балкария» журналым и редактор нэхъыщхьэ **Тхьэзэплъ Хьэсэн.** - Апхуэдэ зэІущІэхэм ящыщ зым дэ къыщытІущІащ УФ-м и Правительствэм и УнафэщІ Зубков Виктор зи пашэ къулыкъущІэ гуп. Абыхэм я къэпсэлъэныгъэхэм къыхэщащ махуэшхуэхэр Урысей тхыдэм игъащІэкІэ къыхэнэн Іуэхугъуэу зэрыщытыр. Мыдрейуэ, ди артистхэм, республикэм и щІыхьыр яІэту, екІуу утыку зыкъыщагъэлъэгъуащ.

ЩХЬЭЩЭМЫЩІ Изэ.

Иджыри щІэупщІэ иІэщ

Къызбрун чырбыш заводыр республикэм и предприятэ нэхъыжь дыдэхэм ящыщщ - илъэси 100-м щІигъуауэ продукцэ къет.

ЗЫ ЗЭМАН зэфІэкІ хъарзынэ зыбгъэдэлъа заводыр, лъэпощхьэпо куэдхэм хуэзами, гугъуехьхэм къызэфІигъэщІакъым, ахэр къызэринэкІауэ ноби мэлажьэ. Пэжщ, я Іэмэпсымэхэр жьы хъуащ, илъэс 20-м щІигъуауэ яхуэхъуэжыркъым. Арами, иужьрей зэманым зэпІэзэрыту мэлажьэ икІи мазэ къэс сом зы мелуанрэ мин 700-рэ и уасэ продукцэ къыщІегъэкІ. Ар зрагъэхъулІэну зыщыгугъам фІыуэ щІегъу. Чырбышым къэралми цІыхухэми я деж щІэупщІэ щаІэщ, куэдуи ящэху.

САФРОНОВ Анатолий.

● Промышленность

ІэнатІэр зэрахъумэным хущІокъу

ЗЫ ЗЭМАН къэралым и предприятэ нэхъ лъэрызехьэхэм ящыщу щыта «Тырныауз вольт лъахъшэ завод» ОАО-м Іуэхуншэ зищІыркъым. Предприятэм и унафэщІ Отаров Исмэхьил зэрыжиІамкІэ, ІэнатІэм зегъэубгъуным, къыщІагъэкІ хьэпшыпхэм я фІагъым хэгъэхъуэным, ахэр нэхъ зэмылІэужьыгъуэ щІыным зэпымыууэ гулъытэ хуащІ. Мы зэманым Іуэху дащІэну йопсалъэ Мэзкуу областым и Правительствэмрэ мотор щащІу Воронеж дэт заводымрэ. Прохладнэ полупроводник прибор заводым хуаІа зэпыщІэныгъэхэри зэтраублэжынымкІэ ІэмалыфІхэр щыІэщ.

Нэхъыщхьэу зэлэжьхэм къадэкІуэу, предприятэм къыщІегъэкІ гъуэгухэм тралъхьэ плиткэхэр. Мыгувэу къызэІуахынущ Европэм щагъэхьэзыр щхьэгъубжэхэмрэ бжэхэмрэ хуэдэхэр щызэпкъралъхьэну ІэнатІэщІэ.

СЭФАР Алий.

Гъэзетым шынагъуэншагъэмкІэ

Зэшхэр зэкІэлъокІуэ

АДЫГЕЙ. ***«Израилым щыпсэу адыгэхэм я зэгухьэныгъэ» Интернет сайтым зэритхымкІэ, жэпуэгъуэм и 17-м Адыгей къэрал университетым и студент 17-рэ егъэджакІуитІрэ Израилым кІуэнущ.***

ХЬЭЩІЭХЭР Кфар-Камэ щыпсэу адыгэ унагъуэхэм иригъэблэгъэнущ, икІи мазэр икІыхукІэ абыхэм щыІэнущ. А зэманым къриубыдэу Адыгейм и студентхэм ирагъэлъагъунущ Рихьание, Тель-Авив, Хайфэ, нэгъуэщІ къалэхэр, Израилым и нэгъуэщІ щІыпІэ дахэхэр.

Фигу къэдгъэкІыжынщи, шыщхьэІум Израилым и щІалэгъуалэ гуп Мейкъуапэ щыхьэщІауэ щытащ. Апхуэдэуи ахэр адыгэ унагъуэхэм щыпсэуащ, республикэм и щІыпІэ дахэхэр ирагъэлъэгъуащ, тенджыз ФІыцІэ Іуфэм зыщрагъэгъэпсэхуащ.

Куржы нэтынхэм хуэныкъуэкъым

АБХЪАЗ ***Республикэм и президентым и лІыкІуэу щІыпІэ хъыбарегъащІэ ІэнатІэхэм ядэлажьэ Бжание Кристиан зэрыжиІамкІэ, Куржым и журналистхэм я щІыналъэм щагъэхьэзыр «Абхъазым и макъ» радиостанцыр Абхъазым щагъэлэжьэнукъым.***

«ТБИЛИСИ игъэувыну зыхуей фашист режимым и идеологие Іэщэу аращ ар. Абы къыхэкІыу Куржым игъэхьэзыр пропагандэ нэтынхэр Абхъазым щыпхыкІынукъым. Уеблэмэ, куржы радио ди щІыналъэм зэи щылэжьэнукъым. Абыхэм къатыну ягъэхьэзыр программэхэр зэрызэпыдудын техникэ диІэщ дэ», - къыхигъэщащ Бжание Кристиан.

ХЬЭЩЫКЪУЕЙ Олег.

Дунейм щыхъыбархэр

Дагъыстаным

Республикэм и щыхьэр Мэхъэчкъалэ щызэфІэкІащ хабзэхъумэхэм къатеуауэ щыта щІэпхъаджащІэхэм иращІылІа зэхэуэр.

Абыхэм щыщу тІу яукІащ, зыр - куэд щІауэ къалъыхъуэ Мусаев Залымхъан - яубыдащ.

БзаджащІэхэр лъэныкъуэ егъэзыным егъэщІылІа Іуэхухэр дыгъуасэ щекІуэкІащ Дагъыстаным и нэгъуэщІ щІыпІэхэми.

Сыт щІыхэхъуэр?

Дыгъуасэ Къэрал Думэм щытепсэлъыхьащ лэжьыгъэкІэ хуагъэува пенсэхэм ятеухуа хабзэм зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэным и Іуэхум.

Ар нэхъыбэу зэхьэлІар ущылэжьэну икІи ущыпсэуну икъукІэ щыгугъу ищхъэрэ лъэныкъуэм икІыжу къэралым и нэхъ хуэбапІэ щІыпІэхэм Іэпхъуэхэм я пенсэхэр зэрыщытауэ къахуэгъэнэжынырщ. Къэралым хуэлажьэу щІыпІэ гугъусыгъухэм зи гъащІэр щызыхьа пенсионерхэм хущІагъу ахъшэр кІэраудыж ахэр Урысейм и нэгъуэщІ щІыналъэхэм зэрыІэпхъуэу. Иджы ар ягъэзэкІуэж. Ищхъэрэ лъэныкъуэм пенсэ къыщалэжьу Іэпхъуэжахэми яІэрыхьэнущ а щІыпІэм щыпсэухэм хущІагъу ахъшэр - сом 1850-рэ. ЩІыпІэм ныкъуэдыкъуэ щыхъуахэм хущІагъур сом мини 3 нэхърэ нэхъыбэнущ. Мы хабзэр ялъоІэс ищхъэрэ лъэныкъуэм зи щытыкІэкІэ хуагъэда нэгъуэщІ щІыпІэхэм щылэжьахэми.

Шэч хэмылъу, мы хабзэм мыхьэнэшхуэ иІэщ, арщхьэкІэ депутатхэм зэІущІэм псом япэу къыщаІэтар Урысейм уасэхэм псынщІэ дыдэу щыхэхъуэныр къызыхэкІ щхьэусыгъуэхэрщ. Ищхъэрэ палатэм Ерыскъыпхъэхэмрэ псэуныгъэ ІуэхухэмкІэ и комитетым и унафэщІ Исаев Андрей жиІащ щытыкІэр зэІызыгъэхьар абы фейдэ хуэ къыхахын папщІэ зэгурыІуа гуп щхьэхуэхэр зэрыарар.

Депутатхэм мурад ящІащ мы Іуэхум ехьэлІауэ премьер-министр Зубков Виктор езыхэм я зэІущІэм къригъэблэгъэну.

Сом мелард 60

Апхуэдиз ахъшэ къэралымрэ цІыхухэмрэ фІадыгъуауэ къалъытэ Урысейм и щІыпІэ зэмылІэужьыгъуэ дыдэхэм къыщызэрагъэпэща фирмэ нэпцІхэм.

Абыхэм я лъэужьым теуващ ФСБ-мрэ Финанс мониторингымкІэ комитетымрэ я лэжьакІуэхэр. ГъэпцІакІуэ пщІы бжыгъэхэр яубыдащ. Іуэхур къызэрыгуэкІыу зэтраухуат: япэ щІыкІэ къызэрагъэпэщырт мыхъур нэпцІхэр зиІэ фирмэхэр. Абыхэм Іэмал зэмылІэужьыгъуэхэр къагъэсэбэпурэ, ахъшэшхуэ зэхуахьэсырт, иужькІэ ар цІыху щхьэхуэхэм хуаутІыпщырт. ИтІанэ езы фирмэхэр зэхуащІыжырт, нэхъ щхьэтечу жыпІэмэ, бзэхыжырт.

Яубыдахэм я цІэ-унэцІэхэр зэкІэ къраІуэркъым, Іуэхухэр зэхэзыгъэкІхэм зэран яхуэмыхъун мурадкІэ.

Къэуат зыщІэлъ ерыскъыкІэ гъэшхэн

Правительствэм и деж щыІэ Жылагъуэ Советым и Президиумым и зэІущІэ дыгъуасэ екІуэкІащ.

Абы къыщыщыпсалъэм УФ-м и япэ вице-премьер Медведев Дмитрий жиІащ иджыблагъэ Ставрополь крайм сабийхэр сымаджэ зэрыщыхъуар хуабжьу шынагъуэ зыпылъ Іуэхуу зэрыщытыр. Абы къызэрыхигъэщащи, ди къэралым и щІыпІэ куэдым школакІуэхэр щагъэшхэххэркъым, адрейхэм ІэфІыкІэ гуэрхэмкІэ Іуэхур щызэфІагъэкІ. Нэхъ шынагъуэжщ ерыскъы зэкІуэкІахэр сабийхэм щрагъэшх щІыпІэхэри зэрыщыІэр.

- Мы Іуэхур нэхъапэми къэралым куэдрэ къыщаІэтащ. Дэ щІэблэ узыншэ диІыну дыхуеймэ, ди сабийхэр къэуат зыщІэлъ ерыскъыкІэ дгъэшхэным гулъытэ хэха игъуэтыпхъэщ, - къыхигъэщхьэхукІащ Правительствэм и УнафэщІым и япэ къуэдзэм.

(ИТАР-ТАСС).

НОБЭ

♦**КъэхъукъащІэхэм япыщІа шынагъуэр гъэмэщІэным и дунейпсо махуэщ.** ООН-м и Ассамблее Нэхъыщхьэм 2001 гъэм дыгъэгъазэм и 21-м къищта унафэм ипкъ иткІэ жэпуэгъуэм и етІуанэ бэрэжьейм ягъэлъапІэ.

♦Фиджи Республикэм и лъэпкъ гуфІэгъуэщ - къэралыр щхьэхуэ щыхъуа махуэщ.

♦Мы махуэхэм (1967) Белоруссием, Къэзахъстаным, Къыргъызым, УФ-м, Таджикистаным я унафэщІхэм Астана Іэ щытрадзащ Еврразие экономикэ зэгухьэныгъэ къызэгъэпэщыным теухуа зэгурыІуэныгъэм. 2006 гъэм ЕврАзЭС-м хыхьащ Узбекистаныр.

♦Илъэс 65-рэ и пэкІэ (1942) Совет Союзымрэ Австралиемрэ дипломат зэхущытыкІэхэр зэхуагъэуващ.

♦Жэпуэгъуэм и 10 - 11-хэм Брюссель щекІуэкІынущ Европарламентым и сессиер.

♦Жэпуэгъуэм и 10 - 14-хэм Майн Іус Франкфурт щекІуэкІынущ дунейпсо тхылъ выставкэ.

♦1910 гъэм къалъхуащ КъБР-м и цІыхубэ усакІуэ Щомахуэ Амырхъан. 1988 гъэм дунейм ехыжащ.

♦1930 гъэм къалъхуащ тхакІуэ, КъБР-м щэнхабзэмкІэ щІыхь зиІэ и лэжьакІуэ КІуантІэ Іэзид.

♦1935 гъэм къалъхуащ усакІуэ, тхакІуэ, КъБР-м щэнхабзэмкІэ щІыхь зиІэ и лэжьакІуэ Елгъэр Кашиф.

♦1942 гъэм къалъхуащ композитор, КъШР-м щэнхабзэмкІэ щІыхь зиІэ и лэжьакІуэ Щомахуэ Хьэсэнбий.

♦**Дыгъэр къыщІэкІащ сыхьэти 7-рэ дакъикъэ 16-м, къухьэжынущ сыхьэт 18-рэ дакъикъэ 32-м.**

♦**Махуэм и кІыхьагъщ сыхьэт 11-рэ дакъикъэ 16-рэ.**

ПлІанэпэр зыгъэхьэзырар **ШАЛ Мухьэмэдщ.**

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Хейм и лъэ мэув.

● КъБКъУ-50

Я зэфІэкІхэр къапщытэ

Жэпуэгъуэм и 9-м КъБКъУ-м и актовэ залым щекІуэкІащ университетыр илъэс 50 зэрырикъум теухуа Іуэхугъуэхэм ящыщ зэІущІэ.

АБЫ КЪЕКІУЭЛІАЩ университетым и къудамэ къэс къабгъэдэкІа егъэджакІуэхэмрэ унафэщІхэмрэ. Ахэр тепсэлъыхьащ еджапІэр къызэрызэІуахрэ блэкІа илъэс 50-м ялэжьа Іуэхугъуэхэм, зыІэрагъэхьа ехъулІэныгъэхэм, къэхутэныгъэхэм, нэгъуэщІ куэдми.

ЗэІущІэм къыщаІэта Іуэхугъуэхэм нэхъ къахэщхьэхукІащ химие, физикэ, микроэлектроникэ къудамэхэр, ахэр зэкъуэту зэлэжь нанотехнологиер. Псалъэм папщІэ, Германием, Австралием, Аргентинэм, Мексикэм, Италием, Японием, Китайм, Франджым, США-м нанотехнологие къэхутэныгъэхэм теухуауэ щрагъэкІуэкІа зэІущІэхэм КъБКъУ-м и егъэджакІуэхэм я ехъулІэныгъэхэр къыщыхагъэщащ, саугъэтхэр къыщратащ. КъызэрыщІэкІамкІэ, химие къудамэм и зыужьыныгъэм хуаутІыпщ мылъкур адрейхэм нэхърэ нэхъыбэщ - мелуан 40-м щІегъу. Ар къызыхэкІыр къэхутэныгъэ лэжьыгъэшхуэ зэрырагъэкІуэкІырщ.

ГъэщІэгъуэнщ физикэ къудамэм щрагъэкІуэкІа къэхутэныгъэр дуней псом щыяпэу зэрыщытри. Абыхэм углероднэ спиральнэ нанотрубкэхэм хэхъуэн зэрыщІадзэм, зэрызашыхьым сурэт трахыфащ.

Ди университетыр зэрыгушхуэ медицинэ къудамэм и гугъу пщІымэ, абы щолажьэ медицинэ щІэныгъэхэм я доктору 30, медицинэ щІэныгъэхэм я кандидату 102-рэ, кафедрэ 16 иІэщ.

Мы зэІущІэм щыжаІар щыхьэт тохъуэ КъБКъУ-м зэрызиужь зэпытым, ар Урысей Федерацэм и еджапІэ нэхъыщхьэхэм сыт и лъэныкъуэкІи къызэрыкІэрымыхум.

КЪАНЫКЪУЭ Анфисэ.

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

Урысей Федерацэм и Федеральнэ Зэхуэсым и Къэрал Думэм и етхуанэ зэхуэгъэсыгъуэм и депутатхэр хэхыным теухуауэ Iэ щаIэтыну, Iэ зэраIэтам кърикIуахэр къыщабжыжыну хэхыпIэ участкэхэм я IуэхукIэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Унафэ

2007 гъэм жэпуэгъуэм и 5-м *Налшык къалэ №5/1*

«Урысей Федерацэм и Федеральнэ Зэхуэсым и Къэрал Думэм и депутатхэр хэхыным и IуэхукIэ» Федеральнэ Законым и 26 статьям и пункт 12-м ипкъ иткIэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм **унафэ ещI:**

1. 2007 гъэм дыгъэгъазэм и 2-м Iэ щаIэтын, Iэ зэраIэтам кърикIуахэр къыщабжыжын папщIэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм хэхыпIэ участкэу 358-рэ къыщызэгъэпэщын я номерхэр зэкIэлъыкIуэу №1-м къыщыщIэдзауэ №358-м нэсу, абыхэм ящыщу:

1. Бахъсэн муниципальнэ районым	ХэхыпIэ участкэ 26-рэ	№№1-25, 356
2. Бахъсэн къалэ округым	ХэхыпIэ участкэ 16	№№26-39, 357, 358
3. Дзэлыкъуэ муниципальнэ районым	ХэхыпIэ участкэ 25	№№40-64
4. Лэскэн муниципальнэ районым	ХэхыпIэ участкэ 11	№№65-75
5. Май муниципальнэ районым	ХэхыпIэ участкэ 22-рэ	№№76-97
6. Налшык къалэ округым	ХэхыпIэ участкэ 102-рэ	№№98-199
7. Прохладнэ муниципальнэ районым	ХэхыпIэ участкэ 33-рэ	№№200-232
8. Прохладнэ къалэ округым	ХэхыпIэ участкэ 21-рэ	№№233-253
9. Тэрч муниципальнэ районым	ХэхыпIэ участкэ 23-рэ	№№254-276
10. Аруан муниципальнэ районым	ХэхыпIэ участкэ 23-рэ	№№277-299
11. Шэджэм муниципальнэ районым	ХэхыпIэ участкэ 18	№№300-317
12. Шэрэдж муниципальнэ районым	хэхыпIэ участкэ 17	№№318-334
13. Iуащхьэмахуэ муниципальнэ районым	ХэхыпIэ участкэ 21-рэ	№№335-355

2. Мы унафэр цIыхубэ хъыбарегъащIэ IэнатIэхэм къыщытедзэн.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и УнафэщI ТУПИКИН Андрей
Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Секретарь АТМУРЗАЕВЭ Иринэ

Журт Леонид Хьэсэнбий и къуэр унафэ къыщащтэкIэ Iэ иIэтыну хуитыныгъэ иIэу Бахъсэн районым и щIыналъэ хэхакIуэ комиссэм хэгъэхьэным и IуэхукIэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Унафэ

2007 гъэм жэпуэгъуэм и 5-м *Налшык къалэ №5/2*

«Урысей Федерацэм и цIыхухэм хэхыныгъэхэм яхуэгъэзауэ яIэ хуитыныгъэхэмрэ референдумым хэтынымкIэ я хуитыныгъэмрэ къызэгъэпэщынымкIэ шэсыпIэ нэхъыщхьэхэм я IуэхукIэ» Федеральнэ Законым и 20, 22, 26 статьяхэм, «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и IуэхукIэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 2 статьям, «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыIэ щIыналъэ хэхакIуэ комиссэхэм я IуэхукIэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 7 статьям, «Район, къалэ (республикэ унафэм щIэт къалэ) щIыналъэ хэхакIуэ комиссэхэм хэт цIыху бжыгъэм и IуэхукIэ» 2003 гъэм фокIадэм и 22-м Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм къищта Унафэ №41/5-7-м япкъ иткIэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм **унафэ ещI:**

1. Унафэ къыщащтэкIэ Iэ иIэтыну хуиту Бахъсэн районым и щIыналъэ хэхакIуэ комиссэм хэгъэхьэн Журт Леонид Хьэсэнбий и къуэр, 1972 гъэм щэкIуэгъуэм и 29-м къалъхуар, и IэщIагъэкIэ щIэныгъэ нэхъыщхьэ зиIэр, Ислъэмей къуажэм дэт курыт еджапIэ №3 щIэныгъэ щрагъэгъуэт муниципальнэ IуэхущIапIэм тхыдэмкIэ и егъэджакIуэр, «Урысейпсо педагогическэ зэхуэс» урысейпсо жылагъуэ зэгухьэныгъэм и щIыналъэ къудамэм къигъэлъэгъуар.

2. Мы унафэр цIыхубэ хъыбарегъащIэ IэнатIэхэм къыщытедзэн.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и УнафэщI ТУПИКИН Андрей
Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Секретарь АТМУРЗАЕВЭ Иринэ

Унафэ къыщащтэкIэ Iэ иIэтыну хуитыныгъэ иIэу Бахъсэн къалэм и щIыналъэ хэхакIуэ комиссэм хэтым и къалэнхэр Бахъсэн Артур Барэсбий и къуэм щхьэщыхыным и IуэхукIэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Унафэ

2007 гъэм жэпуэгъуэм и 5-м *Налшык къалэ №5/3*

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыIэ щIыналъэ хэхакIуэ комиссэхэм я IуэхукIэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 4 статьям и пункт 2-м и «а» пункт къуэдзэм, «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и IуэхукIэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 2 статьям и «е» пунктым япкъ иткIэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм **унафэ ещI:**

1. Езыр къызэрылъэIуам ипкъ иткIэ Бахъсэн Артур Барэсбий и къуэм щхьэщыхын унафэ къыщащтэкIэ Iэ иIэтыну хуитыныгъэ иIэу Бахъсэн къалэм и щIыналъэ хэхакIуэ комиссэм хэтым и къалэнхэр.

2. Мы унафэр цIыхубэ хъыбарегъащIэ IэнатIэхэм къыщытедзэн.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и УнафэщI ТУПИКИН А ндрей
Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Секретарь АТМУРЗАЕВЭ Иринэ

Абрэдж Галинэ Мухьэмэд и пхъур, Гуанэ Хьэсэнбий ПIытIу и къуэр унафэ къыщащтэкIэ Iэ яIэтыну хуитыныгъэ яIэу Бахъсэн къалэм и щIыналъэ хэхакIуэ комиссэм хэгъэхьэным и IуэхукIэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм иУнафэ

2007 гъэм жэпуэгъуэм и 5-м *Налшык къалэ №5/4*

«Урысей Федерацэм и цIыхухэм хэхыныгъэхэм яхуэгъэзауэ яIэ хуитыныгъэхэмрэ референдумым хэтынымкIэ я хуитыныгъэмрэ къызэгъэпэщынымкIэ шэсыпIэ нэхъыщхьэхэм я IуэхукIэ» Федеральнэ Законым и 20, 22, 26 статьяхэм, «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и IуэхукIэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 2 статьям, «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыIэ щIыналъэ хэхакIуэ комиссэхэм я IуэхукIэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 7 статьям, «Район, къалэ (республикэ унафэм щIэт къалэ) щIыналъэ хэхакIуэ комиссэхэм хэт цIыху бжыгъэм и IуэхукIэ» 2003 гъэм фокIадэм и 22-м Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм къищта Унафэ №41/5-7-м япкъ иткIэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм **унафэ ещI:**

1. Унафэ къыщащтэкIэ Iэ яIэтыну хуиту Бахъсэн къалэм и щIыналъэ хэхакIуэ комиссэм хэгъэхьэн:

Абрэдж Галинэ Мухьэмэд и пхъур, 1971 гъэм гъатхэпэм и 5-м къалъхуар, и IэщIагъэкIэ щIэныгъэ нэхъыщхьэ зиIэр, Бахъсэн къалэм дэт курыт еджапIэ №3 щIэныгъэ щрагъэгъуэт и муниципальнэ IуэхущIапIэм и бухгалтер нэхъыщхьэр, езыр зыхэт лэжьакIуэ гупым къагъэлъэгъуар;

Гуанэ Хьэсэнбий ПIытIу и къуэр, 1957 гъэм щIышылэм и 17-м къалъхуар, и IэщIагъэкIэ щIэныгъэ нэхъыщхьэ зиIэр, «Пресс» мэкъумэшыщIэ-фермер хозяйствэм и унафэщIыр, «Захуагъэ здэщыIэ Урысей: Хэку/Пенсионерхэр/ГъащIэ» политикэ партым и щIыналъэ къудамэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыIэм и советым и бюром къигъэлъэгъуар.

2. Мы унафэр цIыхубэ хъыбарегъащIэ IэнатIэхэм къыщытедзэн.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и УнафэщI ТУПИКИН Андрей
Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ХэхакIуэ комиссэм и Секретарь АТМУРЗАЕВЭ Иринэ

Лъэпкъ проектым хыхьэу

• Ухуэныгъэ

БАХЪСЭН къалэ округым и ухуакIуэ комплексымрэ псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэмрэ илъэсым щыщу блэкIа мазибгъум мылъкум и къыхэкIыпIэ псоми я хьэкъкIэ лэжьыгъэрэ Iуэ хутхьэбзэу сом мелуан 40-м щIигъу и уасэ зэфIагъэкIащ. Абы и Iыхьэ плIанэр езыхэм я къарукIэ къызэрагъэпэщыжащ. Зи гугъу тщIы зэманым кърикубыдэу «Урысейм и цIыхухэм - псэупIэ тэмэм» лъэпкъ проектым ипкъ иткIэ, фэтэр 40 хъу псэупIэ унэ ятащ, езы цIыхухэм я мылъкукIэ метр зэбгъузэнатIэ мини 2,2-м щIигъу яухуащ, Дыгулыбгъуей хьэблэм еджапIэ дащIыхьащ.

Иджыпсту зэлэжьхэм ящыщщ сабий поликлиникэр, жьы хъуа унэхэм щIэс хэр здагъэIэпхъуэну псэупIэр, кубометр мини 3-м тещIыхьа псы хъумапIэр, нэгъуэщIхэри.

САФРОНОВ Анатолий.

Жылагъуэр щхъухьым щыхъумэн

Мы гъэм щIышылэм и 1-м къару игъуэтащ «Ерыскъыпхъэ Iущхьэ» Р 52533-2006 ГОСТ-м. Абы егъэув щIакхъуэгъажьэ, IэфIыкIэ промышленностым дагъэ зыщIэлъ ерыскъыпхъэ Iущхьэм и жылэхэр къызэрыщагъэсэбэпыну, апхуэдэу ахэр цIыхухэм зэрыращэну щIыкIэр. ГОСТ-м къызэригъэувымкIэ, ерыскъыпхъэ Iущхьэм и жылэхэм ежьуж лей хэлъ хъунукъым: тхьэмпэхэм, жэпкъхэм щыщхэр, апхуэдэу езы Iущхьэм и сэмб цIыкIухэр. Къаща мардэщIэм Ипщэ Федеральнэ округым и щIыналъэм «ерыскъыпхъэ» Iущхьэм и жылэхэр зэрыщащэр игъэтэмэмауэ пIэрэ? Абы теухуауэ дэ депсэлъащ УФ-м Наркотикхэм кIэлъыплъынымкIэ и федерал IуэхущIапIэм и управленэу КъБР-м щыIэм и следствэ къудамэм и унафэщI полицэм и полковник Шэрджэс Виктор.

- Виктор, ГОСТ-р къызэращтам къыхэкIыу IэфIыкIэхэм халъхьэ Iущхьэм пыщIа гугъуехь псори зэфIэха хъуа?

- ГОСТ-р зэрызэрахъуэкIар япэ лъэбакъуэу аращ, абы щытыкIэр зэрыригъэфIэкIуэнур зымащIэкIэщ. Белджылыщ IэфIыкIэм халъхьэ Iущхьэм теухуа унафэр Урысей Федерацэм и хабзэгъэув, гъэзэщIакIуэ властхэм къащтэн зэрыхуейр.

Дауи, абы дежьэу дыщыс хъунукъым. Ипщэ Федеральнэ округым и властхэр хущIокъу езыхэм я щIыналъэхэм щытыкIэр щрагъэфIэкIуэну. Фызэрыщыгъуазэщи, 2004 гъэм ди республикэм и Парламентым унафэ къищтауэ щытащ Къэбэрдей-Балъкъэрым IэфIыкIэхэм халъхьэ Iущхьэр къыщагъэсэбэпыну пIалъэкIэ хуит мыщIыным теухуауэ. Ауэ абы къару зэриIар мазэ зыбжанэщ. Осетие Ищхъэрэм апхуэдэ унафэр иджыри къэс щызокIуэ.

КъБР-м Экономикэ, жылагъуэ шынагъуэншагъэмкIэ и советым къищта икIи республикэм и Президентым диIыгъа унафэм ипкъ иткIэ мы гъэм и гъэмахуэм дэ адрей хабзэхъумэ, кIэлъыплъакIуэ органхэр тщIыгъуу къэтпщытащ Iущхьэ зыщэ сату IуэхущIапIэхэу пщIы зыбжанэ. Ауэ жыIэн хуейщ абыкIэ Iуэхур зэрызэфIэмыкIыр.

- Уэ узэреплъымкIэ, сыт лэжьын хуейр наркотик зыхэлъ Iущхьэу ящэр нэхъри гъэмэщIэнымкIэ?

• Ди псэлъэгъухэр

- Сэ къызэрыслъытэмкIэ, IэфIыкIэхэм халъхьэ Iущхьэр къэралым къыщрашэкIэ сыт и лъэныкъуэкIи къапщытэныр нэхъ тэмэмщ, ар къэзыгъэсэбэпхэм япэубыдыным нэхърэ. ИтIанэ а Iущхьэр щIэпхъаджагъэ мурадхэмкIэ къахуэгъэсэбэпынукъым. Апхуэдэу ерыскъыпхъэ Iущхьэр къашэну икIи ящэну хуимыту ягъэувмэ, хабзэхъумэхэм Iэмал ягъуэтынущ ар Урысей Федерацэм и щIыналъэм щыIэ сату IуэхущIапIэ псоми къыщатхьэкъунымкIэ.

- Iущхьэ зыхэлъ IэфIыкIэхэр зыфIэфIхэм я гугъу тщIынти. «Iущхьэ прессым» къызэрыгуэкI ерыскъыпхъэ Iущхьэри щIимыубыдэну пIэрэ?

- Унэгуащэхэр щIэгуэзэвэн щыIэкъым. IэфIыкIэхэм халъхьэ Iущхьэ тэмэмым наркотикхэр къыхащIыкIыфынукъым. Апхуэдэхэр хуиту ящэнущ. Наркотик зыхэлъхэмрэ зыхэмылъхэмрэ я уасэмкIэ зэщхьэщокI - иужьрейхэр хуэдэ зыбжанэкIэ нэхъ пудщ. И теплъэкIэ наркотик зыхэлъ Iущхьэм и жылэр IэфIыкIэхэм халъхьэм къащхьэщокI зэрысабафэмкIэ, я жэпкъхэр щабэу зэрызэпыудамкIэ. Ауэ апхуэдэ Iущхьэр IэфIыкIэхэм халъхьэм хуэдэу ящэ. Апхуэдэ Iущхьэ жылэр зытегъэщэща IэфIыкIэ хэр пшхыну гурыхькъым икIи шынагъуэщ. Зэдгъэпщэнти: ар зэщхьыр героин грамм зыбжанэ къапщтэу фошыгъум хэбгъэзэрыхьынырщ. Наркотикыр сытым хамылъхьами зэрынаркотикыу къонэж.

- АтIэ сыт хуэдэ щIыкIэкIэ наркотик зыхэлъ Iущхьэ жылэр ди тыкуэнхэм къызэрыщIэхутэр?

-Лэжьэн щыщIэддза дыдэм дэ апхуэдэ Iуэху зэхэдгъэкIын хуей хъуащ. КъызэрыщIэкIамкIэ, наркотик зыхэлъ Iущхьэр нэхъыбэу Тыркум, Чехием, Голландием кърашырт.

Интернетым и сайтхэм куэду щыбгъуэтынущ Голландием и Iущхьэхэр узыхуейм хуэдизу зэращэм теухуа хъыбархэр. Абы щыгъуэми IэфIыкIэхэм халъхьэ Iущхьэу Урысейм щащэр хуэдищэ зыбжанэкIэ нэхъыбэщ ди къэралым и щIакхъуэгъажьэ, IэфIыкIэ промышленностыр зыхуейм нэхърэ.

НэгъуэщI къэралхэм, щхьэтечу жыпIэмэ, Голландием къраш ерыскъыпхъэ Iущхьэр куэдрэ къэтпщытащ. Дэ къэтщIащ ар зэрыкъабзэ дыдэр. Апхуэдэу щыщыткIэ, щхъ ухьэр абы щыхалъ хьэр Урысейрщ.

Iущхьэм химие ткIуаткIуэхэмкIэ елэжьа иужь, наркотик гуащIэ къых окI. Ар зэзыхьэлIэхэр а щхъ ухьым псынщIэ дыдэу йосэ. Дохутыр-наркологхэм жаIэ апхуэдэ щхъухьыр зэзыхьэлIэхэр куэдкIэ нэхъ сымаджэ хъууэ, абыхэм я нервхэр, тхьэмщIыгъур, жьэжьейр зэтрехуу, героин зэзыхьэлIэхэм нэхърэ нэхъ Iейуэ.

Зи гугъу тщIы щхъухьыр бгъэхьэзырыну зэрытыншым икIи ар зэрыпудым къыхэкIыу ахэр зэзыхьэлIэхэр ныбжькIэ нэхъ щIалэхэрщ икIи абы нэхъри зэIегъэхьэ демографие щытыкIэр.

- Дауи, ГОСТ-х эм я закъуэкIэ щытыкIэр пхузэхъуэкIынукъым. Сыт абы папщIэ лэжьын хуейуэ къэплъытэр?

- Дэ дызэреплъымкIэ, УФ-м и КоАП-мрэ УК-мрэ зэхъуэкIыныгъэхэр халъхьэн хуейщ, 52533-2006 ГОСТ-м къигъэув хэм емызэгъыу IэфIыкIэхэм халъхьэ Iущхьэр зыщэ псори административнэ, уголовнэ жэуапым ешэлIэным хуэгъэзауэ. Апхуэдэу ерыскъыпхъэ Iущхьэм наркотикыу хэлъынур зыхуэдизым и мардэр Урысей Федерацэм и хабзэхэм щыубзыхуныр щIэгъэпсынщIапхъэщ. Абыхэм къадэкIуэу къару псори хуэунэтIын хуейщ Iущхьэм и жылэ мыкъабзэхэр, щхъух зыхэлъхэр Урысей Федерацэм и щIыналъэм къремыгъэшэным икIи щемыгъэщэным. Мы Iуэхум я нэIэ трагъэтыпхъэщ хабзэхъумэ, кIэлъыплъакIуэ орган псоми.

Зи гугъу тщIы наркотик лIэужьыгъуэхэр егъэщэным къикIыр цIыхухэр мы щхъухьым дедгъэхьэхыу, зэрыщыту ди жылагъуэр лъэрымыхь тщIыуэ аращ. Мы къалэнхэр зэфIэгъэкIыным зэкъуэту елэжьыну къапэщытщ ар зэгъэщIылIа IуэхущIапIэ псоми (хабзэхъумэ, медицинэ, сату, санитар-эпидемиологие, егъэджэныгъэ IэнатIэхэм, нэгъуэщIхэми). ЦIыхухэр а щхъухь шынагъуэм щыхъумэныр зэрыщыту лъэпкъыр къызэтегъэнэным пэлъыта Iуэхущ.

Зыгъэхьэзырар
МЭРШЭНКЪУЛ Натальещ.

• Машинэ зыщI IэнатIэм

Я Iуэхухэр Iейкъым

Шыгунэ Алий

Ди республикэм и IуэхущIапIэ нэхъ лъэрызехьэхэм ящыщщ Бахъсэндэт «Автозапчасть», «Налшык машинэ завод» ОАО-хэр.

«АВТОЗАПЧАСТЬ» заводым и унафэщI Москаленкэ Владимир къызэрыджиIамкIэ, предприятэр и къалэнхэм хъарзынэу полъэщ. Дызэрыт илъэсым и япэ мазиийм кърикубыдэу абы къыщIигъэкIащ сом мелуан 251-рэ и уасэ продукцэ. Iуэхур дегъэкI продукцэм и фIагъым зэрегугъум, щэхуакIуэхэм тэмэму зэрадэлажьэм. Заводым щащI глушителхэр Урысейм и щIыпIэ зэмылIэужьыгъуэхэм, Украинэм, Белоруссием, Къэзахъстаным, Азербайджаным, нэгъуэщIхэми щащэху. Я хьэрхуэрэгъухэм япэхъун, абыхэм ящхьэдэхын папщIэ глушителхэр гъущI мыулъийм къыхащIыкIыу щIадзащ, продукцэр езыгъэфIакIуэ нэгъуэщI зэхъуэкIыныгъэхэри IэнатIэхэм халъхьэ.

Улахуэми хэпщIыкIыу хохъуэ. Къапщтэмэ, 2006 гъэм и шыщхьэIум мазэ лэжьапщIэр ику иту сом 6415-рэ хъууэ щытамэ, мы илъэсым ар сом 8315-м нэсащ. IэщIагъэлIхэм - гъущI зэпызыгъавэхэм, станокхэм бгъэдэтхэм, инструментальщикхэм - сом мини 10, абы щIигъу къахь. ЛэжьакIуэхэм я бжыгъэми хохъуэ: иджыпсту цеххэм щIэтщ цIыху 600-м щIигъу.

- ЕхъулIэныгъэхэм къадэкIуэу, гугъуехьхэри диIэщ, - жеIэ Москаленкэ Владимир. - 2003 гъэм и пэкIэ Пенсэ фондым и щIыхуэшхуэ къыттехуащи, ди къарукIэ тхуэпшыныжыркъым. Дызэрылажьэ Iэмэпсымэхэр, оборудованэр процент 80-м нэскIэ тешхыхьащи, зэтхъуэкIын хуейщ. Иужь зэманым прессу 8, гъущI зэрызэпагъавэ иджырей аппарату зыбжанэ къэтщэхуащ, мы махуэхэм бжьамийхэр къызэрагъэш станокыщIэ къытIэрыхьэну дыпоплъэ, гъэ къакIуи апхуэдэ зы къэтщэхунущ.

Заводым къыпэщыт къалэн нэхъыщхьэхэм ящыщщ IэнатIэхэм нэхъри зегъэубгъуныр, иджыпсту тщIы «Евро-2» поршеным и пIэкIэ «Евро-3»-м хуэкIуэныр, «ГАЗ» автозаводым ар щыпхыгъэкIыныр, IэщIагъэлIхэмкIэ ирикъуу зыкъызэгъэпэщыжыныр.

- Машинэ зыухуэ IэнатIэхэр дуней псом щыпашэу щытащ, апхуэдэуи къонэж. Си фIэщ мэхъу дяпэкIи зэрызыдузэщIынур, ехъулIэныгъэфIхэр къызэрытхьынур, къыхигъэщащ Москаленкэ Владимир.

Республикэм и предприятэ нэхъыжьхэм ящыщ Налшык машинэ заводри мы гъэм мыIейуэ мэлажьэ.

- ЛэжьакIуэхэм я бжыгъэр нэхъ мащIэ тщIакъым, абыхэм зэпымыууэ ящIэн ягъуэт, улахуэри и зэманым ядот, - жеIэ заводым и инженер нэхъыщхьэ Шыгунэ Алий. - Мазэ улахуэр ику иту сом 6660-рэ мэхъу, IэщIагъэлIхэм сом мини 10 хуэдиз, абыхэм ящыщу нэхъ Iэзэ дыдэхэм мин 20-м нэс къалэжь. КъыщIэдгъэкI продукцэр процент 15-кIэ нэхъыбэ тщIащ. Мы гъэм ди мурадщ щIыдагъэм зэрелэжь IэмэпсымэУ, агрегату сом мелуани 160-рэ и уасэ дгъэхьэзыру щэхуакIуэхэм яхуедгъэшэну. Абы щыщу сом мелуан 99-м щIигъу и уасэ тщащ. Мы илъэсым ди мурадхэр къанэ щымыIэу къызэрыдэхъулIэнум шэч къытетхьэркъым.

Заводым и продукцэм щIэупщIэшхуэ иIэщ. Ар нэхъыфI дыдэхэм зэращыщым и щыхьэтщ Урысейм щекIуэкI гъэлъэгъуэныгъэхэм, зэхьэзэхуэхэм медалхэр, щытхъу тхылъхэр, саугъэтхэр куэдрэ къызэрыщытхьыр.

Предприятэм и экономикэр нэхъри ефIэкIуэн папщIэ дяпэкIэ и къару псомкIи дгъэлэжьэнущ зэманыфI ипэкIэ къызэIутхауэ щыта «Автосервис» IуэхущIапIэр, псы хущхъуэ щрагъахъуэ цехыр етIанэгъэ едгъэжьэнущ.

УЭРЭЗЕЙ Рашид.

Суд Iуэхум тетхыхьхэр судыщIэхэм я щIэгъэкъуэнщ

Иджыпсту газетхэм куэдрэ ущрохьэлIэ судым и лэжьыгъэр зыуб, судыщIэхэр мыхъумыщIэу къэзыгъэлъагъуэ тхыгъэхэм. ЗанщIэу жытIэнщи, а псори тэмэму къэплъытэ хъунукъым. Ауэ мы IэнатIэми Iуэхур зэрыщытын хуей дыдэм хуэдэу зэрыщемыкIуэкIыр гурыIуэгъуэщ икIи судыщIэхэр куэдрэ прессэм зэриубым захуагъэ хэлъщ.

Зумакулов Далхат

СУДЫЩIЭХЭМ Я VI урысейпсо съездым къыщыщыпсалъэм Урысей Федерацэм и Президент Путин Владимир зыбжанэрэ къыхигъэщащ суд системэр «зэхуэщIауэ», и лэжьэкIэр зыхуэдэр хэIущIыIу зэримыщIыным хущIэкъуу зэрыригъэкIуэкIыр езы IэнатIэм зэран къызэрыхуэхъур, цIыхухэми судым хуащI дзыхьыр зэригъэмащIэр. УФ-м и Суд Нэхъыщхьэм и унафэщI Лебедев В.М. иригъэкIуэкIа зэIущIэхэм ящыщ зым щыжиIащ иджырей зэманым судыщIэхэм я лэжьыгъэр нэхъ зэIухауэ, Iэмал зэриIэкIэ, цIыху нэхъыбэ кърихьэлIэу къызэрызэгъэпэщыпхъэр.

ЗэIухауэ судым иригъэкIуэкI сыт хуэдэ зэIущIэми абы едэIуэну гукъыдэж зиIэ дэтхэнэ цIыхури пэрыуэ имыIэу кърихьэлIэну хуитщ. Ауэ, Законым зэрыжиIэмкIэ, судыр щекIуэкI пэшым щызэхуэсхэм я бжыгъэр мардэ пыухыкIам трагъэувэ хъунущ цIыхухэм я шынагъуэншагъэр къызэрагъэпэщын папщIэ. Къапщтэмэ, судым зэIущIэр щригъэкIуэкI пэшым щIагъэхьэркъым фадэ ефахэр, наркотикхэр зэзыхьэлIахэр, тэмакъкIэщIыгъэ къэзыгъэлъагъуэ цIыхухэр, балигъ мыхъуахэр, нэгъуэщIхэри. Судыр зэрекIуэкIым едэIуэну хуейхэр щIагъэхьэ пэшым тIысыпIэу иIэм тещIыхьауэ. Суд зэIущIэм и тхьэмадэм и унафэр пэшым щIэс псоми ягъэзэщIэну я къалэнщ. А унафэм текIхэр зэIущIэр щекIуэкI пэшым къыщIагъэкI икIи законым ипкъ иткIэ жэуапым ирашалIэ.

ЗэIухауэ ирагъэкIуэкI зэIущIэм щIэсхэм хуитыныгъэ яIэщ судым и екIуэкIыкIэр ятхыну, аудио пленкэхэм тратхэну икIи абы папщIэ зэIущIэм и тхьэмадэм хэхауэ хуит зыкърагъэщIын хуейкъым.

ЦIыхубэ хъыбарегъащIэ IуэхущIапIэхэм я лэжьакIуэхэм сурэтхэр трахын, судым и екIуэкIыкIэр видео пленкэхэм тратхэн, радиокIэ къатын папщIэ судыщIэм хуит зыкърагъэщI. ИщхьэкIэ къыщыгъэлъэгъуа IэмалхэмкIэ судым и екIуэкIыкIэр щатхкIэ судым и лэжьыгъэм зэран хуэхъу хъунукъым. Хэхауэ къэгъэлъэгъуапхъэщ, судыр зыми зэрыIэщIэмылъым, ар лъэныкъуэ гуэрым и телъхьэу зэрыщымытым, суд лэжьыгъэм зыри хэIэбэну зэрыхуимытым къыхэкIыу, цIыхубэ хъыбарегъащIэ IэнатIэхэм я лэжьакIуэхэм судым къищта унафэхэр къызыхэкIам теухуа упщIэхэр ягъэувыну зэрыхуимытыр. Зыхэплъа Iуэхум теухуауэ судым къищта унафэм къеджэжа иужь, журналистхэм хуитыныгъэ яIэщ зэIущIэм и тхьэмадэу щысам хуит зыкърагъэщIу, суд унафэм нэхъ зэпкърыхауэ щыгъуазэ защIыну, абы федеральнэ законым ипкъ иткIэ яхъумэн хуей щэху хэмытмэ. Ауэ процессуальнэ законым тету и кIэм намыгъэса Iуэхухэм ятеухуа материалхэр журналистхэм иратыркъым. А хабзэр хуэгъэзащ суд лэжьыгъэм и лъэныкъуэ псоми: къызэгъэпэщыныгъэ Iуэхухэми, судыщIэхэр гъэхьэзырынымрэ суд лэжьакIуэхэр зэщIэгъэуIуэнми, дисциплинарнэ тезырхэр зэрытралъхьэ щIыкIэми, судхэм я лэжьыгъэр зэтегъэувэнми.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Суд Нэхъыщхьэм и судыщIэхэм нэгъэсауэ къагуроIуэ дэтхэнэ Iуэхуми и пэжыпIэм теухуа хъыбар къаIэрыхьэну цIыхухэм конституцэ хуитыныгъэ зэраIэр. Ар дэ ди лъэныкъуэкIи текI имыIэу къызэдгъэпэщыну ди къалэнщ. Ауэ абы къыдэкIуэу, суд лэжьыгъэр зэрекIуэкIыр хэIущIыIу щIыным езы судым и пщIэри нэрылъагъуу къеIэт, лэжьыгъэр ирегъэфIакIуэ, сыту жыпIэмэ, езым къищтэ дэтхэнэ унафэри хэIущIыIу зэрыхъунур къызыгурыIуэ судыщIэр Iуэхум нэхъ егугъуу, жэуаплыныгъэ хэлъу бгъэдыхьэнущ, уеблэмэ дэтхэнэ документри нэхъ нэгъэсауэ, гурыIуэгъуэу, щыуагъэншэу итхынущ.

Суд лэжьыгъэр нэхъ зэIухауэ щытыным пыщIа Iуэху щхьэхуэхэр дигъэкIынущ тхьэусыхафэхэр къызэрыIахыр егъэфIэкIуэным, абыхэм щыхэплъэ процессуальнэ пIалъэхэр къызэпымыудыным, законым езэгъыу, лъабжьэ быдэм тету унафэхэр къэщтэным.

Суд властIэ дызэджэм и лэжьыгъэм жылагъуэр щыгъуазэ щIыным пыщIа Iуэхухэр иджы щыщIэдзауэ йокIуэкI. Абы и щыхьэтщ газетхэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Суд Нэхъыщхьэмрэ УФ-м и Суд департаментым и Управленэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыIэмрэ квартал къэс къыдагъэкI бюллетеным судыщIэхэм я тхыгъэхэр къызэрытехуэр, ахэр радиомрэ телевиденэмкIэ щIэх-щIэхыурэ къызэрыпсалъэр. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и суд лэжьакIуэхэм я зэгухьэныгъэм - СудыщIэхэм я советым сэбэпынагъ пылъу къелъытэ суд лэжьыгъэр зэIухауэ, хэIущIыIуу щытыным, ар печатым, телевиденэм тэмэму къыщыгъэлъэгъуэным. Абы и лъэныкъуэкIэ судыщIэр цIыхубэ хъыбарегъащIэ IуэхущIапIэхэм я лэжьакIуэхэм зэран яхуэхъуну хуиткъым. Хэхауэ законым къыщыгъэлъэгъуа Iуэху щхьэхуэхэм нэмыщI, адрейхэм деж цIыхубэ хъыбар-егъащIэ IуэхущIапIэхэм я лэжьакIуэхэр суд зэIущIэм щIэсыну, ар зэрекIуэкIыр къагъэлъэгъуэну пэзыубыд судыщIэхэм я IэщIагъэм къемызэгъ хабзэншагъэ ялэжьу къалъытэ.

Сыт хуэдизу я зэманыр зэпэмыубыдами, сыт хуэдиз лэжьыгъэ къапэщымылъми, судыщIэхэм я къалэнщ журналистхэм епсэлъэн папщIэ зыхущIагъэхьэну. ЦIыхубэ хъыбарегъащIэ IуэхущIапIэхэм я лэжьакIуэхэм зэдыщIэкIыу юридическэ щIэныгъэ нэхъыщхьэ щамыIэкIэ, ахэр щыщыуэ, законым и мардэхэр мытэмэму къащыгурыIуэ къохъу. Абы и лъэныкъуэкIэ судыщIэхэр дэIэпыкъуэгъу нэс хъуфынущ. Пэжщ, судым и лэжьыгъэр ягъэпудыну, ар зэрыщымыту къагъэлъэгъуэну хущIэкъухэр апхуэдэ дэIэпыкъуныгъэ хуэныкъуэкъым икIи жылагъуэм и сэбэп зыхэлъхэм зэрытемылажьэр, захуагъэмрэ пэжыгъэмрэ я хабзэхэр къызэрызэпаудыр зыуи кърадзэркъым. Ди жагъуэ зэрыхъунщи, апхуэдэ тхыгъэ щхьэхуэхэм республикэм къыщыдэкI языныкъуэ газетхэми дыщрохьэлIэ.

Шэч хэмылъу, дэ тщыщ дэтхэнэми и жагъуэ мэхъу апхуэдэ тхыгъэ мыхъумыщIэхэр къыщыдэкIым деж. Ауэ, Урысей Федерацэм и Суд Нэхъыщхьэм и тхьэмадэ Лебедев В.М. УФ-м и судыщIэхэм я VI съездым зэрыщыжиIащи, дэ сытым дежи къэтлъытапхъэщ прессэр ди ныкъуэкъуэгъуу зэрыщымытыр, ар ди лэжьэгъуу, ди дэIэпыкъуэгъуу къызэрекIуэкIыр. Урысей судым и лэжьэкIэм теухуа пэжыр цIыхубэм ялъэдгъэIэсын папщIэ дэ дызыщыгугъыр цIыхубэ хъыбарегъащIэ IуэхущIапIэхэм я закъуэщ. Абы къыхэкIыу судыщIэхэм ди къалэнщ сытым дежи прессэм зыщIэдгъэкъуэну. Судхэр зэIухауэ егъэкIуэкIыпхъэщ. СудыщIэхэм ягъэпщкIунрэ щIауфэнрэ яIэкъым. Абыхэм законыр зэрагъакIуэу аращи, къалэн нэхъыщхьэу къапэщытыр закон мардэхэр тэмэму къэгъэсэбэпынырщ.

СудыщIэхэм я зэгухьэныгъэм сытым дежи фIыщIэ яхуещI хабзэм къемызэгъ Iуэхухэр зылэжь икIи суд властыр зыгъэпуд суд лэжьакIуэ щхьэхуэхэр къыщIэзыгъэщ тхыгъэхэр прессэм къыщызыIэтхэм. Судыр зэIухауэ щытыным зи сэбэп хэлъыр судыщIэхэм я закъуэкъым. Ар иджы къэрал политикэр зыхуэунэтIа Iуэхуу щытщ. Абы къыхэкIыу судыщIэхэм я зэгухьэныгъэм мурад быдэ иIэщ цIыхубэ хъыбарегъащIэ IэнатIэхэм зэрапыщIам зригъэубгъуну икIи шэч къытрихьэркъым апхуэдэ лэжьыгъэм жылагъуэми езы суд IэнатIэми я сэбэп зэрыхэлъым.

ЗУМАКУЛОВ Далхат,
КъБР-м и Суд Нэхъыщхьэм и судыщIэ, юридическэ щIэныгъэхэм я кандидат, УФ-м и Журналистхэм я союзым хэт.

• Ди къалащхьэм

Налшык и теплъэм кIуэ пэтми зехъуэж. Иужьрей илъэсхэм абы дащIыхьащ е щызэрагъэпэщыжащ унэ, IуэхущIапIэ зэхуэмыдэхэр. Псом хуэмыдэу лэжьыгъэшхуэ щызэфIагъэкIащ Лениным и проспектым. Иджы ухуакIуэхэр еувэлIащ Печатым и унэм и гупэм къит, архитектурэ и лъэныкъуэкIэ удэзыхьэх мы ухуэныгъэ екIум.

Сурэтыр **КЪАРЕЙ Элинэ** *трихащ.*

ЦІыкІураш

«Нур» журналыр ди хьэщІэщ

• ЩІэныгъэлІхэм я чэнджэщхэр

Уи Іэпкълъэпкъыр псыхьа щыхъунур

САБИЙ щІыкІэ яужь уихьэмэ, насыпыр уи ІэкІэ, уи дуней тетыкІэкІэ, уи лэжьыгъэкІэ, уи акъылкІэ зыІэрыбгъэхьэфынущ. Абы и лъэныкъуэкІэ хэкІыпІэу щыІэхэр губзыгъэу къэзыгъэсэбэпхэр хъунущ: узыншэ, акъылыфІэ, Іущ, гурыхуэ, тэмэму гъэса, щІэныгъэлІ, бланэ, къудан, щхьэпэлъагэ, адэ-анэхэр зыгъэгуфІэ, хэкум и бын пэж, анэдэлъхубзэмрэ тхыдэмрэ фІыуэ зыщІэ.

АтІэ, насыпым и гъуэгур къыхэзых ныбжьыщІэ цІыкІум псом япэу игъэзэщІапхъэр мыхэращ:

1. Нэхъыжьхэм я жыІэ едаІуэу хьэл-щэн дахэ зыхилъхьэн;
2. Щхьэхынагъэрэ хуэмыхугъэрэ зыхимыгъэлъын;
3. Физкультурэр, спортыр, лэжьыгъэр фІыуэ илъагъун;
4. Тутыныр, фадэр, афияныр зыбгъэдимыгъэхьэн;
5. Пщэдджыжь къэс псы щІыІэкІэ Іэпкълъэпкъыр ипсыхьын.

Абы щІыІэми, хуабащэми, узми ущымышынэу уищІынущ. Зэрызыптхьэщ псыр тхьэмахуэ къэс нэхъ щІыІэ пщІыуэрэ щІыІэмылкІэ зыптхьэщІыф ухъунущ. Мис итІанэщ уи Іэпкълъэпкъыр нэсу псыхьа щыхъунур.

КЪУЭЩІЫСОКЪУЭ Александр, *профессор.*

• Тхыдэ

Дыщэ фалъэ

КЪЭБЭРДЕИПЩХЭРИ, адрей лъэпкъхэми хуэдэу, пщы еплъыкІэкІэ еплъырт дунейм. Языныкъуэхэми жаІэрт: «Адыгэхэр Тыркум, Къырымым я ныбжьэгъун хуейщ». Адрейхэм ядэртэкъым, Къэбэрдейр Урысейм и гъусэмэ нэхъ къащтэрт. Ещанэхэр хуейтэкъым Тыркуми, Къырымми, Урысейми. Абыхэм къызэралъытэмкІэ, езыхэр - къэбэрдейхэр - къэралыгъуэ щхьэхуэ яІэжу щхьэхуиту псэужыным траухуэрт.

Урысейм дыгухьэмэ, нэхъ къэзыщтэхэм я тхьэмадэр Идар Темрыкъуэт. Темрыкъуэ и телъхьэхэм Урысейм и пащтыхь Иван Грознэм деж лІыкІуэ ягъакІуэри, ар ныбжьэгъу къащІащ. Абыи къыщызэ теувыІакъым, Темрыкъуэ ипхъу Гуащэней дахэр Урысей пащтыхьым ирагъашэри, ар благъэ ящІащ. Адыгэ пщащэр щишэм пащтыхьым тыгъэ къыхуищІащ дыщэ фалъэ, килограммищ и хьэ лъагъыу. Абы лъандэрэ илъэс щиплІрэ щэ ныкъуэрэ хъуащ. А фалъэр иджы щахъумэ Москва дэт музей нэхъ ин дыдэм. А фалъэр зыхуэдэм уеплъын папщІэ Москва нэси ущІэкІуэн щыІэкъым, абы зы мэскъалкІэ къыщхьэщимышу ещхьыркъабзэу икІи хуэдизыбзэу ящІауэ Налшык музейм фалъэшхуэ щІэтщ.

ЦІыху куэд къокІуэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и лъэпкъ музейм. Псом япэу зэплъ хьэпшыпхэм ящыщщ а фалъэр. Ар ди адыгэ тхыдэм и фэеплъ нэхъ лъапІэхэм халъытэ.

ЕХЪУТЭНЫДЖ Хьэсэн, *музейм и лэжьакІуэ.*

Къазым и хъыбарыр

Таурыхъ

ЗЫ АНЭЖЬ фІэкІа имыІэу зы щІалэжь псэурт, тхьэмыщкІэу. АпхуэдизкІэ тхьэмыщкІэти, зы къазыжь закъуэт я пщІантІэм дэтыр.

- Ди анэ, дэ мыпхуэдэу дытхьэмыщкІэу куэдрэ дыпсэуфынкъым. Ди къаз закъуэр сукІынщи, гъэхьэзыр, пщым хуэсхьмэ, хэт ищІэрэ, зыгуэр къытхуищІэнкІи хъунщ, - жиІащ щІалэм.

И анэм къазыр игъэкъабзэщ, игъавэри и къуэм иритащ. Пщым деж кІуэри жриІащ:

- Мыр уи Іыхьэу къыпхуэсхьащ, зиусхьэн!
- Куэду фІыщ, ущІалэ щхьэпэщ, - и гуапэ хъуащ пщым. - Унагъуэм исым къызэрытлъыскІэ къытхуэгуэш!

Пщым, гуащэм нэмыщІауэ, къуитІрэ пхъуитІрэ иІэт.

ЩІалэм, куэдрэ мыгупсысэу, занщІэу гуэшын щІидзащ:

- Уэ, зиусхьэн, жылэм уращхьэщи, щхьэр ууейщ, - жиІэри къазым и щхьэр къыпиупщІри пщым иритащ. - Фызыр сыт щыгъуи нэхъ ягъэикІэ, мынэхъыкІэми, гуащэм мыр къылъос, - къаз кІапэр пиупщІри фызым иритащ.

ЩІалэм и къаз гуэшыкІэр щилъагъум, пщыр и пащІэ щІэгуфІыкІащ.

- Хъыджэбзыр хамэ унэм лъэтэнурэ ежьэжынущ, ауэ щыхъукІэ абыхэм я Іыхьэр мыращ, жиІэри къаз дамитІыр зырызу хъыджэбзитІым яритащ.

Пщым ар игъэщІагъуэу и щхьэр игъэкІэрэхъуащ.

- ЩІалэхэр щІыпІэ жыжьэхэр къызэхэзыкІухь зекІуэлІ цІэрыІуэ хъун хуейщи, я куэпкъхэр быдэу щытын щхьэкІэ, мыхэр абы ялъос, - жиІэри куэпкъ зырызыр щІалитІым яритащ. - Къэнар си Іыхьэщ, - жери къазыпкъыр и блыгу щІидзыжащ.

ЩІалэм апхуэдэу губзыгъэу къазыр зэригуэшар игу ирихьати, пщым абы хъуржын из дыщэ къритри къиутІыпщыжащ.

Пщым кърита дыщэмкІэ щІалэм унэ-лъапсэ хъарзынэ иухуэри, зыхуэныкъуэ щымыІэ жыхуаІэм хуэдэу, псэуэ ежьэжащ.

ЩІалэм и Іуэхур зэхэзыха и ныбжьэгъу гуэр гуфІакІуэ къыхуэкІуащ. Мылъкур къыздрихамкІи къеупщІащ. ЩІалэми и Іуэху къызэрекІуэкІар хуиІуэтащ, ауэ къазыр зэригуэша щІыкІэм и гугъу ищІакъым.

Ныбжьэгъур пыгуфІыкІри ежьэжащ, езыми и къазхэр фІигъэжыжу пщым хуихьыну мурад ищІри.

Ныбжьэгъум къазитху иІэти, тхури фІигъэжщ, и анэм иригъэгъавэри пщым хуихьащ.

Пщым деж щІаша нэужь, абы жиІащ:

- Мы къазитхур ди пщым уи Іыхьэу къыпхуэсхьащ.
- Ар дэгъуэкъэ-тІэ, - жиІащ пщым. - АтІэ, иджы ахэр унагъуэм исым щхьэж зэрыхуэфащэкІэ къытхуэгуэш.
- Хьэуэ, - жиІащ щІалэм, - къэсхьа щхьэкІэ фхуэзгуэшыфынукъым, фэ фызэрыхуейуэ вгуэшыж.
- Къызэрыпхьынур щыпщІэм, и гуэшыкІэри пщІэн хуеящ, - жиІащ пщым икІи унафэ ищІащ: - Зымахуэрей щІалэм фыкъеджэт.

ЩІалэр кърaджащ. Ар къазхэм яхэплъэри, тху хъурт. Куэдрэ мыгупсысэу зы къазыр къиштэри пщымрэ гуащэмрэ яритащ:

- Фэ тІум мы къазыр къыфхэтыжу щы фохъу!

ЕтІуанэ къазыр къиштэри, и пхъуитІым яритащ:

- Фэ тІуми мыр къыфхэтмэ щы фохъу!

Ещанэ къазри къиштэри, и къуитІым яритащ:

- Фэ тІури мы къазыр къыфхэту щы фохъу! Мыдрей къазитІыр сэ къысхэтмэ, щы дохъури, лей щыІэкъым! - жиІэри къазитІыр и блыгу зырызым щІидзащ.

- Губзыгъэу бгуэшащ, ущІалэ хъарзынэщ. Къефт мыбы иджыри зы хъуржын! - пщым унафэ ищІри, щІалэм аргуэру зы дыщэ хъуржын кърaтри къаутІыпщыжащ.

ЕтІуанэ щІалэри пщым къыщІигъэкІыжащ:

- ГуэшыкІэ щумыщІэкІэ кІуэжи уи унэ исыж, - жиІэри.

Пщым деж къыщІэкІыжа щІалитІыр къыздэкІуэжым, къазыр зыугуэшам жиІащ:

- Уэ, си ныбжьэгъу, пщым къазхэр щыхуэпхьым абыхэм я гуэшыкІэри пщІэн хуеящ. Мэ, къазитІ къыпхуэсхьыжащ. Мы дыщэ хъуржынри узотри, хьер пхухьу, икІи хъуржыныр и ныбжьэгъум иритащ. Абы и ужькІэ и ныбжьэгъури, езым ещхьу, хъарзынэу псэу хъуащ.

Зытхыжар **КЪАРДЭНГЪУЩІ Зырамыкущ.**

• ІуэрыІуатэ

Псалъэ пэж

Хьэщ1э ирагъэблагъэ,
Еблагъэм сэлам ират,
Ятам хущІемыгъуэж.
Гъунэгъур благъэм нэхъапэ,
Зи гуапэ ящІыр шыпхъу,
ШыпхъуфІым фІыгъуэ къыдокІуэ,
КъэкІухьрей насыпыншэ,
Нэхъыжьым, блэкІмэ, хуотэдж,
Жыджэрым жьыуэ зеужь,
Зи ужь уимыкІыр мэкІуатэ,
Хьэтыр зымыщІэр щІогъуэж.

КІущэ

КІущэ, кІущэ Марицэ,
Зи дзэ цІыкІухэр маисэ,
Дзыгъуэм я псэр Іузых,
Жэщ мазэхэр зи махуэ,
Унащхьэ тхыцІэр зи гъуэгу,
Зи гу цІыкІур ІэфІылъэ,
Зи лъэ цІыкІур зи мажьэ,
Бэрэжьейр зи жьауэ,
Жыг жьауэм щІэмыхьэ,
ХьэщІэ къиxьэмэ, мэтэдж,
Жьырытэджым хуэджатэ.

ТхьэкІумэкІыхь

ТхьэкІумэкІыхьым
И нэр вагъуэ,
Вагъэр и гъуэгу,
И гур къэрабгъэ,
Бгъэм щошынэ,
И тхьэкІумэр дзасэ,
И пэр сыринэ,
МапкІэ, малъэ,
Мэбгъуэнлъэ,
Мэлъей,
Бзу лъэтари
ЩІэрымыхьэ,
И фэр и бий,
Хьэвшыр гъуабжафэ,
БэкІэ пІащІэу мэлъей,
ДыкІэлъыплъурэ
мэкІуэдыж.

ЕджакІуэ цІыкІухэм яхэтщ ІуэрыІуатэм щыщ тхыгъэ зэхуэзыхьэс хэр. Абыхэм ящыщщ Бахъсэненкэ къуажэм щыпсэу, 8-нэ классым кІуэ Къуэжакъ Аленэ.

Аленэ зэхуихьэсыжахэм щыщ зыбжанэ тыдодзэ.

• Къуажэхьхэр

Ди хьэмаскІэр согъэгушхуэ,
Сэ жызоІэ абы ....
(Кхъуэ).

ГъущІу щыІэм я нэхъ дахэ,
Дахэу щыІэм я нэхъ лъапІэ.
(Дыщэ).

КІапсэ зелъафэ,
Нэ закъуэ хьэджафэ.
(Мастэ).

Уэшх къешхамэ,
уегъэцІантхъуэ,
Уджэламэ, уеуцІэпІ.
(ЯтІэ).

Ешам Іейуэ е сымаджэм
Куэдрэ жиІэр сыт?...
(Ірыхъ).

Іиман зиІэм и псэлъафэу,
Муслъымэнхэм яІурылъ.
(Зэчыр).

Псынщ1эрыпсалъэхэр

Псы куэдыр - псы уэрщ,
Псы уэрыр - уэрэдщ.

ЯтІэ тІатІэр
ТІатІэ кьетІыр.

ТІыркъэ-тІыркъэу
къатыритІ,
ЯтІэ защІэу вакъэжьитІ.

Уэсыпс уэсэпс,
Уэсэпс уэрыпс.

Нинэ и анэр Нанэщ,
Нанэ и анэр Нэхунэщ.

Сэлам гуапэ

Сэлам гуапэр гъащІэу
лъапІэщ.
Ар къуахыныр фІыщ.
Сэлам гуапэри гугъапІэщ,
Псэуныгъэм щыщщ.

Щхьэ закъуагъэр
къыптехьэлъэм,
ГъащІэр мэхъу ІэфІыншэ.
Абы щыгъуэм псэр
сэламым
ЕщІыр гугъуехьыншэ.

Сэлам гуапэр хьэпшып
гуэру
Щыхум къимыщэху.
Ар гу къабзэм кърикІ
дыгъэщ -
Гъуэгур пхуегъэнэху.

Сэлам гуапэр гъащІэу
лъапІэщ -
Иубыдэ уигу,
Уахъътыншагъэм и
лъагапІэм,
ЗэрыдэкІыу гъуэгущ.

Сэлам гуапэр хуэдэщ
псапэм, -
Псапэ блэжьу псэу.
Лъэпкъыу щыІэр
зэхуэгуапэу
Ирехъу дуней псор.

БРАЙ Адэлбий.

Апажэ Миланэ Щхьэлыкъуэ дэт курыт школ № 1-м и 8-нэ классым щоджэ. Абы оценкэфІ фІэкІа къихьыркъым, езыр сурэт щІыным дехьэх, и ІэдакъэщІэкІхэр выставкэхэм щагъэлъэгъуащ, ахэр нэхъыфІ дыдэу къалъытащ. Абыхэм ящыщу тІу щыволъагъу мы напэкІуэцІым.

Ныбжьэгъу

Сыбэлэрыгъыу сыщыуамэ,
Ныбжьэгъум гу лъызегъэтэж;
ЗыгуэркІэ фІы къызэхъулІамэ,
И гуапэ хъуауэ мэгуфІэж.

Ар фыгъуэ-ижэу сэ слъэгъуакъым,
Уи щэху жепІами ебзыщІыф,
Іуэху гуэр и ужьым ар ихьакъэ -
Гур игъэзагъэу елэжьыф.

Дызэхуэпэжу ныбжьэгъу сиІэщ,
КъикІащ си кІэныр сэ тІэуней,
Ныбжьэгъум хуэдэу зы щымыІэ
Тхуэзыгъэдахэ мы дунейр.

ШЫБЗЫХЪУЭ Марьянэ,
Щхьэлыкъуэ курыт еджапІэ № 1, 8-нэ класс.

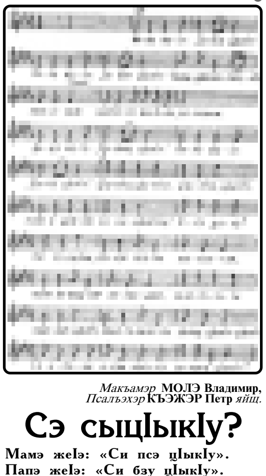

Макъамэр **МОЛЭ Владимир,**
Псалъэхэр **КЪЭЖЭР Петр** *яйщ.*

Сэ сыцІыкІу?

Мамэ жеІэ: «Си псэ цІыкІу».
Папэ жеІэ: «Си бзу цІыкІу».
Пщэдджыжь къэскІэ нэхъ иныж
Сыхъуу жаІэри, зоплъыж.
Дадэ жеІэ: «Бабыщ цІыкІу».
Нанэ жеІэ: Шырэ цІыкІу».
ЦІыкІуэ, цІыкІуэ, цІыкІуэ, цІыкІу,
Псом я дежкІи сэ сыцІыкІущ!
Ауэ дауэ? Іэр сэ сщІам,
Бзухэр псори мэлъэтэж,
Псым бабыщхэр холъэдэж.
КъэсІэтати хъарбыз цІыкІу,
КъысІэпыхури хъуащ цІыкІу-цІыкІу.
Сэ итІани ахэм нэхърэ сынэхъ цІыкІу?

АСЛЪЭН

• Мэз псэущхьэхэр

АСЛЪЭНЫР джэду лъэпкъыгъуэм хохьэ, шэрыпІ псэущхьэ Іэлщ. Щхьэшхуэу, пІащэу, къаруушхуэ иІэу зэрыщцытым къыхэкІыу, аслъэным щхьэкІэ, хьэкІэкхъуэкІэхэм я пащтыхь, жаІэ. Абы и пкъым и кІыхьагъыр мэхъу метри 2,4-рэ, и кІэр зы метрым щІегъу, и хьэлъагъыр кг 280-м нос. Аслъэну дунейм тетыр мащІэщ. МыкІуэдыжын щхьэкІэ, Африкэмрэ Индиемрэ я экватор гъунапкъэхэм щыІэ лъэпкъ паркхэм щахъумэ.

Аслъэныхъум и пщэбгъум къыдокІуэкІ соку бгъуфІэ, и щхьэбгъур щІигъанэрэ и бгъэгу лъабжьэм къыщІыхьэу.

Аслъэныр жэщым тыншу мэщакІуэ, и нитІым фІыуэ зэралъагъум къыхэкІыу.

• Псалъэзэблэдз

Хьэрф «Ш»

УпщІэхэр: **1.** Зэрыджэгу хьэпшып. **2**. Ди бжыхь джабэ хьэ дзакъэрей кІэрысщ (къуажэхь). **3.** Къурш бжэн. **4.** ШэмэджыкІ. **5.** УцІырхъа, зэгъэпцІауэ ящІа. **6.** Адыгэш. **7.** НэкІущхьэплъ, фэ плъыжьыбзэ (къуажэхь).

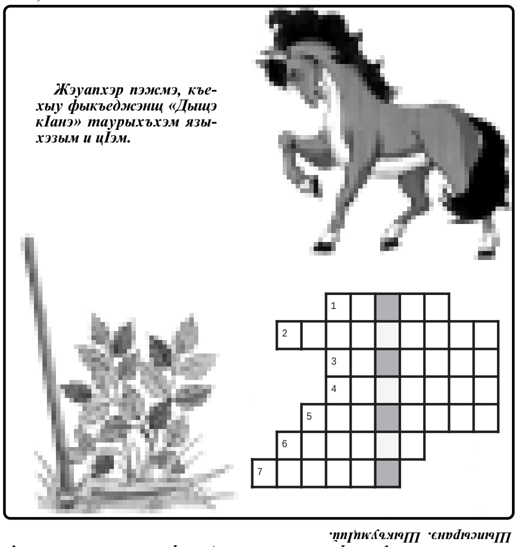

Жэуапхэр пэжмэ, къехыу фыкъеджэнщ «Дыщэ кІанэ» таурыхъхэм языхэзым и цІэм.

Жэуап пэжыр псалъэ зытхым къыхэхыгъуэщ: Шагъдий. Шыкъуртлыр. Шыбжий. Шапщхъэр. Шатэ. Шэмэджыкъ. Шипсыранэ. Шыкъуатыщ.

Си шыпхъу цІыкІу

Си шыпхъу цІыкІуу
ЦІыкІунитІэ,
Ди гуфІэгъуэ,
Ди насып,
ТхьэІухуду,
Дыгъэ нэгуу,
Уафэ вагъуэу,
ГъащІэ нып!

БЭРБЭЧ Аслъэнджэрий,
Анзорей къуажэ,
11-нэ классым щІэс еджакІуэ.

ГушыІэхэр

ХъумпІэцІэджитІым къаущыхь,
Язэр и нэм щІоІуэтыхь.
Модрейр йоупщІ: «Сыт къэхъуар?»
- Си нэм бадзэ къыщІэхуащ!
- Зы мыщэжь къэзубыдащ!
- Мыдэ къэху-тІэ, дыгъэлъагъу!
- ФщІэрэ, ар нысхуэкІуэркъым.
- Хъунщ-тІэ, къакІуэ уэ езыр.
- Сэри сынигъакІуэркъым.

● Футбол

ХьэщIэхэм я Iэзагъыр хэгъэрейхэм я гукъыдэжым токIуэ

«Спартак-Налшык» (Налшык) - «Спартак» (Мэзкуу) - 1:2 (0:1). Налшык. «Спартак» стадион. Жэпуэгъуэм и 8-м. ЦIыху 14200-рэ еплъащ.

СудьяхэрГвардис (Калининград), Булыгин (Волгоград), Зарипов (Ленинград область).

«Спартак-Налшык»: Радич, Ятченкэ (Джудович, 89), Кисенков, Амисулашвили, Филатов, Мэшыкъуэ, Файзулин, Пилипчук, Самсонов (Узденов, 88), Къэжэр (Роденков, 54), Рикардэ Хесус.

«Спартак»:Плетикосэ, Шишкин (Дзюбэ, 83), Ковач, Дедурэ, Иванов, Баженов (Бояринцев, 73), Моцарт, Титов, Калиниченкэ, Павлюченкэ (Шоавэ, 90), Веллитон.

Топхэр дагъэкIащ: Калиниченкэ, 22 (0:1). Пилипчук, 51 (1:1). Калиниченкэ, 82 (1:2).

Дагъуэ хуащIащ Моцарт, Ковач, Кисенков сымэ.

Пилипчук Файзулиным: «Уэ топыр къызэти, сэ дэсхунщ».

ХьэщIэхэм я лъэIукIэ мы зэIущIэр зы махуэкIэ зэрагъэIэпхъуам къыхэкIыу, премьер-лигэм хэт адрей командэхэр зэрызэдэджэгуам къарикIуар наIуэ хъуауэ «Спартак-Налшыкымрэ» Мэзкуу и «Спартакымрэ» 26-нэ джэгугъуэм ирихьэлIащ. Турнир таблицэм пашэныгъэр щызыIыгъ «Зенитыр» «Локомотивым» 1:0-у зэрыхигъэщIам къикIырт, мэзкуудэсхэр къыттекIуэмэ, бжьыпэр яубыдыжыфыну. Абы щыгъуэми «Томым» Къэзан щыIэу «Рубиныр» 3:1-уэ зэрыхигъэщIамрэ «Химкир» 1:0-у «Амкарым» зэрефIэкIамрэ премьер-лигэм къыхэнэнымкIэ ди щIалэхэм я Iуэхур аргуэру гугъу ящIыжат икIи текIуэныгъэм хущIэкъун хуейуэ къигъэувырт. Санкт-Петербург щыщхэу Самсоновыр, Роденковыр, Филатовыр налшыкдэсхэм зэрахэтым Мэзкуу и «Спартакыр», дауи, щыгуфIыкIыртэкъым - къагурыIуэрт, джэгупIэ губгъуэм къихьэмэ, ахэр я къару къызэрихькIэ «Зенитым» дэIэпыкъуну зэрыхущIэкъунур. НэгъуэщIу жыпIэмэ, лъэныкъуэхэм бэнэныгъэ гуащIэ къапэщылът.

Зэхьэзэхуэм и дыщэ медалхэм яхуэплъэ мэзкуудэсхэм жыджэру къыщIадзащ. Абыхэм занщIу ебгъэрыкIуэныгъэм къаруушхуэ хухахащ икIи псынщIэу бжыгъэр къызэIуахыну хущIэкъуащ. Ар яхузэфIэкIынуи къыщIэкIынт, ауэ «Спартак-Налшыкым» и гъуащхьэхъумэ Амисулашвили и Iэзагъым ди дежкIэ а Iуэху мыщхьэпэр игъэIэпхъуащ.

АрщхьэкIэ 22-нэ дакъикъэм хьэщIэхэр штрафной еуэну Iэмал иратащ. Абы бгъэдыхьащ Украинэм и командэ къыхэхамрэ Мэзкуу и «Спартакымрэ» я гъуащхьэхъумэныкъуэ Калиниченкэ икIи абдеж дыдэм щыту нэгъабэ топ къызэрытхудигъэкIар щIыIэщIыIэу гум къэкIыжащ. Ди жагъуэ зэрыхъущи, ар лъабжьэнштэкъым - украин щIалэр мылъэщ дыдэу гъуэм къеуащ икIи, зыми емыIусэу, Радич и щыуагъэкIэ дэкIащ.

Зи кIэн къикIа хьэщIэхэм зыкъагъэбыдащ. Абы щхьэкIэ къэмынэу, бжыгъэр зэхуэдэ ящIыжыну налшыкдэсхэм Iэмал гъуэзэджэ зыбжанэ яIащ. Уеблэмэ, Кисенковыр зэуа топыр гъуащхьэ пкъом техуащ.

ЕтIуанэ Iыхьэми япэр зэрихуэдэу къыщIидзащ икIи псынщIэ дыдэу «Спартак-Налшыкыр» къыхэжанык Iащ: Файзулиным штрафной еуэу къита топым щхьэкIэ еуэри, Пилипчук дигъэкIащ.

ЕхъулIэныгъэм зи гукъыдэжыр егъэлеяуэ къиIэта налшыкдэсхэм я ебгъэрыкIуэныгъэхэр нэхъ зэкIэлъагъэпIащIэ хъуащ. А дакъикъэхэм щхьэкъэIэтыгъуэ ямыIэу хьэщIэхэм захъумэжырт. Файзулиным, Пилипчук, Роденковым, адрейхэми Iэмал хъарзынэхэр къахукъуэкIырт икIи гурыIуэгъуэтэкъым топыр гъуэм щIыдэмыкIыр.

Я Iуэху къыщимыкIым хуэмхуэмурэ «Спартак-Налшыкыр» щIэужьыхэжащ, зэрытемыгъакIуэми арэзы хуэдэу. Iэзагъыр къызэбэкI мэзкуудэсхэм занщIу абы гу лъатэри, тепщэныгъэр яубыдащ. ИкIи, джэгур и кIэм нэсыпауэ, текIуэныгъэр зыIэрагъэхьащ. Аргуэрыжьти, Калиниченкэ штрафной къеуэри, топыр дигъэкIащ.

Къэнэжа дакъикъэ зыбгъупщIым бжыгъэр зэхуэдэ зэращIыжын къару налшыкдэсхэм къахуэнэжатэкъым. Арати, хьэщIэхэм я Iэзагъыр хэгъэрейхэм я гукъыдэж иным текIуауэ зэIущIэр иухащ.

ПсалъитI-щы щIызгъуну сыхуейт Мэзкуу къикIауэ «Спартакым» дэщIахэм ятеухуауэ. Сыт щыгъуи хуэдэу, ахэр хьэлыншащ. Дублерхэр щыджэгуа Нарткъали, вэсэмахуэ Налшыки ефарэ зэрыгъэкIийуэ, гъэсэныгъэ лъэпкъ зэрахэмылъыр, фIэгъэнапIэ зэрылъыхъуэр нэрылъагъуу уэрамхэм дэтащ. Стадионым щызэхуэсыжхэри, хабзэхъумэхэмрэ топджэгум еплъыну къэкIуахэмрэ бэлыхь куэд хагъэтащ, зызэкIэщIашу, хьэрэкIытIэхэмкIэ, птулъкIэхэмкIэ къахэуэу. Насып диIэти, язынықъуэхэм фэбжь къыхаха фIэкIа укIыгъэ щыIакъым. А псори топджэгур зыгъэпуд Iуэхугъуэщ икIи сыт щыгъуи къызыбгъэдэкIыр Мэзкуу и «Спартакымрэ» ЦСКА-мрэ я дэщIхэращ. Хьэлэмэтращи, иужькIэ ягъэкъуаншэжыр абыхэм къызэщIагъэплъа хэгъэрейхэрщ. Аргуэруи апхуэдэу къэмыхъуащэрэт, сыту жыпIэмэ, ахэр зыгъэзахуэу зытхыжыну журналистхэр къыздрашэкI икIи ягъэзэжа иужькIэ зэрыхуейуэ Iуэхур къыщIрагъэдз.

Адрей командэхэр щэбэтымрэ тхьэмахуэмрэ зэрызэдэджэгуар: **«Кубань»** (Краснодар) - **«Крылья Советов»** (Самарэ) - **3:2, «Москва»** (Мэзкуу) -**«Ростов»** (Дон Iус Ростов) **-1:0, «Сатурн»** (Мэзкуу область) - **«Динамо»** (Мэзкуу) - **2:1, ЦСКА** (Мэзкуу) -**«Луч-Энергия»** (Владивосток) - **4:0.**

КъыкIэлъыкIуэ джэгугъуэр премьер-лигэм щекIуэкIынур тхьэмахуитI дэкIмэщ. Жэпуэгъуэм и 21-м «Спартак-Налшыкыр» Пермь къалэм «Амкарым» щыIущIэнущ.

ЖЫЛАСЭ Заур.

Премьер-лигэм щекIуэкI зэхьэзэхуэм и турнир таблицэ

Командэхэр	Дж.	Къ.	З.	ФI.	Т.	О.
1. «Спартак»	**26**	**14**	**7**	**5**	**42-28**	**49**
2. «Зенит»	**26**	**14**	**7**	**5**	**45-31**	**49**
3. «Москва»	**26**	**13**	**7**	**6**	**33-26**	**46**
4. ЦСКА	26	10	11	5	36-22	41
5. «Сатурн»	26	10	11	5	30-23	41
6. «Локомотив»	26	11	6	9	35-35	39
7. «Динамо»	26	10	7	9	35-32	37
8. «Амкар»	26	9	10	7	25-20	37
9. «Рубин»	26	9	4	13	28-33	31
10.«Томь»	26	7	10	9	34-32	31
11. «Химки»	26	7	10	9	23-25	31
12. «Спартак-Налшык»	**26**	**7**	**8**	**11**	**26-32**	**29**
13. «Луч-Энергия»	26	7	7	12	22-31	28
14. «Кубань»	26	6	10	10	22-32	28
15. «Крылья Советов»	**26**	**6**	**8**	**12**	**26-37**	**26**
16. «Ростов»	**26**	**1**	**11**	**14**	**15-38**	**14**

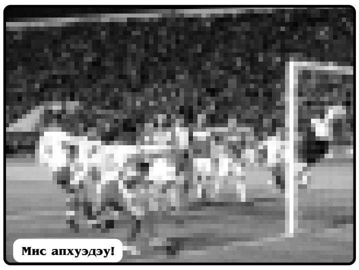

Мис апхуэдэу!

Пилипчук Сергей топыр гъуэм дегъэкI.

ЧЕРЧЕСОВ Станислав, «Спартакым» и тренер нэхъыщхьэ:

Ди дежкIэ нэхъапэр очкоищрат

Мэзкуудэсхэм я тренер нэхъыщхьэм гукъыдэжышхуэ иIэт, турнир таблицэм и командэм пашэныгъэр зэрыщиубыдам къыхэкIыу.

- Мы гъэм УФ-м и чемпион фыхъуну хуабжьу фыхущIокъу. Нобэрей зэIущIэм кърикIуа бжыгъэм фи гугъэхэр нэхъри къыщIигъэбыдэрэ?

- Шэч хэмылъу, нобэрей зэIущIэр командитIым я дежкIи мыхьэнэшхуэ зиIэт. ТIуми къалэн зэхуэмыдэхэр диIэщи, ахэр дгъэзэщIэну дыхэтщ. Премьер-лигэм щекIуэкI зэхьэзэхуэм и иужьрей зэIущIэхэм сыт и лъэныкъуэкIи нэхъ дызэрегугъуным яужь дитщ. Налшыкдэсхэми командэ лъэрызехьэ къызэрагъэпэщыжауэ къызолъытэ.

- «Спартак-Налшыкым» топ къыфхудигъэкIыжа нэужь, а бжыгъэр фхъумэным фыхущIэкъуа?

- Хьэуэ. Сыт щхьэкIэ жыпIэмэ, ди дежкIэ зы очко къэтхьми, зыри къэдмыхьми, апхуэдэу мыхьэнэшхуэ иIэтэкъым - «Спартакыр» Iэмал имыIэу текIуэу турнир таблицэм пашэныгъэр щиубыдын хуейт. ФIыуэ дыщыгъуазэт налшыкдэсхэм штрафнойхэр Iэзэу зэрагъэзащIэр, ауэ дыт еплъэкъукIащ, абы и зэрани къыдэкIащ. Псори щIэуэ къыщIэддзэжын хуей хъуащ. Си гуапэщ дызэрытекIуам щхьэкIэ. Фэри фи Iуэху дахэ ухъу!

КРАСНОЖАН Юрэ, «Спартак-Налшыкым» и тренер нэхъыщхьэ:

Ди щIалэхэр я къару емыблэжу джэгуащ

Командэхэр зэхуэдэу джэгуа пэтми, ди щIалэхэр къызэрыхагъэщIар и жагъуэ зэрыхъуар Красножан и нэгум къищырт.

- Нобэрей джэгум Iэзагъыр щытекIуауэ жыпIэ хъунущ. Шэч хэмылъу, гукъеуэшхуэщ мыпхуэдэ зэIущIэм укъыщыхагъэщIэныр. Ар зэрекIуэкIам и гугъу пщIымэ, джэгукIэкIэ дэ нэхърэ мэзкуудэсхэр нэхъыфIакъым. ХьэщIэхэм текIуэныгъэр къызэрахьар зы футболистым и Iэзагъым и фIыгъэкIэщ.

- Нобэрей зэIущIэр фызэрытемыгъэкIуауэ иухамэ, арэзы укъищIрэт?

- Хьэуэ. Дэ сыт хуэдэ зэIущIэми дытекIуэн мурад диIэу дыкъохьэ.

- Ди щIалэхэм я джэгукIэм теухуауэ сыт жыпIэфын, тIэкIу ешауэ фэ ятеттэкъэ?

- Апхуэдэфэ къащIытеуар, псэемыблэжу, я къару щымысхьу командэм телэжьащи аращ. ЩIалэхэм ятеухуауэ зы псалъэ жагъуи жысIэну си напэм къезгъэкIуркъым, ялъэкI къагъэнакъым. МыдэкIэ къыхэзгъэщыну сыхуейт командэм къыдэщIахэр. Псоми гу зэрылъыттащи, ахэр нэхъ зэщIэгъэуIуа, хабзэ яхэлъ хъуащ. Нэхъапэм дызэрытемыгъэкIуауэ, е дыкъыхагъэщIауэ зэIущIэр иухамэ, псалъэ жагъуэхэр къыщыджаIэ, къыщыдэфии къэхъурт. Ауэ нобэ дытемыкIуэфами, сыт и лъэныкъуэкIи абыхэм къыддаIыгъащ, дытрагъэгушхуащ - командэм къыбгъэдэкIыу фIыщIэшхуэ псоми яхузощI.

- Мэзкуу къикIа футболеплъхэр дауэ къыпщыхъуа?

- ИкъукIэ хьэлыншэу защIащ. Сыт хуэдэ хабзэми къемызэгъщ ухьэщIэу хэгъэрейр хэутэн пщIыну яужь уитыну. Ауэ ахэр дэ тхуэгъэсэжынукъым.

- ТхьэмахуитIым нэблагъэкIэ премьер-лигэм щекIуэкI зэIущIэхэр зэпагъэунущ. Фэ дауэ къэвгъэсэбэпыну а зэманыр?

- ЩIалэхэр махуищкIэ я унэ дутIыпщыжынущ. Жэпуэгъуэм и 12-м дызэхуэсыжынурэ къыкIэлъыкIуэ зэIущIэм зыхуэдгъэхьэзырынущ.

Зытхыжар

МЭЗКУУ Къанщобийщ.

ЗэIущIэ нэужьым

Зыр адрейм къыпимыкIуэту

«Спартак-Налшыкымрэ» «Спартакымрэ» я зэIущIэр иуха нэужь, ар зэрекIуэкIам тедгъэпсэлъыхьыну дэ зыхуэдгъэзащ командэхэм я топджэгу зыбжанэм.

Гъуащхьауэ Павлюченкэ Роман («Спартак»): «Нобэ хуэдэу мыхьэнэншэу зэи дыджэгуакъым. Дыкъыдэзыхыжар ди Iэзагъырщ. «Спартак-Налшыкыр» къыдэбгъэрыкIуэ зэпыту зэIущIэр екIуэкIащ. Ар Iыхьит Iу бгуэшу щытмэ, етIуанэм щхьэкIэ фIы куэд схужыIэнукъым. Хэгъэрейхэм я лъэныкъуэмкIэ зэ-тIэу дихьэфауэ аращ. Япэ Iыхьэм зыгуэрхэр нэхъ къэдгъэлъэгъуащ.

Чемпионатым щыдэзгъэкIа топ бжыгъэм зэрыхэзгъэхъуэн зы Iэмал сиIакъым. Дауи, топым тIэу фIэкIа улъэмыIэсауэ, сыт пхуэщIэн! Дапхуэдэу щымытами, нобэрей зэIущIэр щIагъуэу езмыгъэкIуэкIауэ къызолъытэ.

Москва къикIа ди футболеплъхэр къыщызэрыIэтам щыгъуэ абыхэм сахыхьэу згъэсабырыжын мурад сиIащ, ауэ ар судьям къысхуидакъым. Сэ сыщIэгузавэр, хьэлэбэлыкъ къэхъумэ, Гвардис зэIущIэр къигъэувыIэнкIэ зэрыхъунурт. Абы дэ дыхуейтэкъым.

ЗэрыжаIэу, насып джэшу Калиниченкэ Тхьэшхуэм къыдитат нобэ, армыхъумэ, Iуэхур щIагъуэу имыухынкIэ хъунут».

Гъуащхьэхъумэныкъуэ Титов Егор («Спартак»): «ЗэIущIэр хьэлъэу щытащ. Налшыкдэсхэм сыт щыгъуи гугъуу дадоджэгу. Нэгъабэ ерагъыу ди унэ дащытекIуауэ аращ. Мы гъэм езыхэр къыттекIуэпэтащ. Иджы «Спартак-Налшыкыр» и деж щыIэжу, апхуэдиз футболеплъхэр къыдэщIу, къызэримыкIуэтынум шэч къытетхьэртэкъым.

Си гугъэмкIэ, фи командэм нобэ иригъэкIуэкIа зэIущIэм нэхърэ нэхъ дахэ премьерлигэм зэи щигъэлъэгъуакъым. ИкъукIэ псэемыблэжу къытпэщIэтащ. Япэ топыр щыдэдгъэкIам мурад диIащ зыдгъэбыдэу, апхуэдэ бжыгъэкIэ зэIущIэр едгъэухыну. АрщхьэкIэ, псынщIэ дыдэу къытхудагъэкIыжа топым ди гугъэхэр къызэтрикъутащ. Налшыкдэсхэр апхуэдизкIэ гуащIэу къыдэбгъэрыкIуэн щIадзати, ди щхьэр щIыдагъэхьат. Уеблэмэ, дакъикъэ пщыкIутху хуэдизкIэ топджэгу губгъуэм щытщIэр къыдгурымыIуэж дыхъуат.

ЗэIущIэр иухыным къэнэжа щымыIэу Калиниченкэ дыкъыдихыжащ. Нобэ абы куэдым яригъэлъэгъуащ топджэгу Iэзэу зэрыщытыр.

«Спартак-Налшыкым» дытекIуэмэ, ди Iуэхухэр нэхъыфI хъуну, чемпион цIэр къытхуэхьыну жызыIэхэри щыIэу къыщIэкIынщ, ауэ ар щхьэгъэпцIэжу аращ. Дэ иджыри зэIущIиплI къытпэщылъщ, «Москвами» «Сатурнми» дадэджэгун хуейщ. «Зенитым» и Iуэхури нэхъ щIагъуэкъым. КIэщIу жыпIэмэ, чемпионатым щыщIидзэр иджыщ. Си гугъэмкIэ, ар псоми яфIэхьэлэмэтынущ.

Гъуащхьэхъумэныкъуэ Бояринцев Денис («Спартак»): «Спартак-Налшыкым» удэджэгуэну хьэлъэщ сытым дежи. Зэрыхабзэуи, футбол дахэ и губгъуэм щигъэлъэгъуащ. Нобэ хуэдэ зэIущIэ гугъу едгъэкIуэкIауэ къысхуэщIэжыркъым. Калиниченкэ Максим мыхъуамэ, си фIэщ хъуртэкъым налшыкдэсхэм фIырыфIкIэ даIэщIэкIыну.

Ауэ, псом нэхърэ нэхъыщхьэр, очкоищ щхьэкIэ дыкъэкIуати, ар зыIэрыдгъэхьащ.

Гъуащхьэхъумэныкъуэ Пилипчук Сергей («Спартак-Налшык»): «ЗэIущIэр дэркIэ хьарзынэу къыщIэкIынут, хьэрхуэрэгъум и гъуэм деж къыщызэдгъэпэщ Iэмалхэр къытхуэгъэсэбэпу щытамэ. Пэжу, нобэ апхуэдэу куэд диIакъым, ауэ а тIэкIури тэмэму и кIэм тхунэгъэсамэ, дытекIуэнут.

Нобэ дызыдэджэгуахэр къыттекIуами, дыщIыхэплъэн щыIэкъым. КъыдгуроIуэ къэнэжа зэIущIэхэр гугъуу зэрыщытынур, ауэ ди гугъэр хэтхыжыркъым. Мы гъэм премьер-лигэм дыкъыхэкIын Iуэху зыми зэрихуэркъым. Дылэжьэнщ, тлъэкIи къэдгъэнэнкъым, «Амкарым» дытекIуэн щхьэкIэ».

Епсэлъар

ХЬЭЩЫКЪУЕЙ Олегщ.

Мэзкуу и «Спартакым» къыдэщIхэр, сыт щыгъуи хуэдэу, IэубыдыпIэншэт...

...къащылындыкIыу каскэхэр зыщхьэрыгъэхри яхэтт.

● Къызэдэжэ

ЦIыху куэд хэтащ

Жэпуэгъуэм и 6-м «Зыуэ щыт Урысей» урысейпсо политикэ партым и жэрдэмкIэ Налшык къызэдэжэ щекIуэкIащ. Абы хэтащ нэкъыжьхэри, нэхъыщIэхэри, IэщIагъэ зэхуэмыдэхэм ирилажьэхэри, кIэщIу жыпIэмэ, гукъыдэж зиIэ псори - цIыху 3000-м нэблагъэ.

ЗЭХЬЭЗЭХУЭХЭР Долинск Курзалым къыщежьэри ЩоджэнцIыкIу Алий и цIэр зезыхьэ адыгэ театрым нэс къежьащ. Гъуэгум и кIыхьагъыу щытащ километрищ. Къызэдэжахэр зэхэмыгъуэщэн папщIэ я унэцIэхэр щрагъэтхым номер щхьэхуэхэр иратащ икIи къызэгъэпэщакIуэхэм къабгъэдэкIыу «Зыуэ щыт Урысейм» и дамыгъэхэр зыт ет футболкэхэр, кепкэхэр дэтхэнэ зыми къылъысащ.

- Нобэрей спорт Iуэхур хуэгъэпсащ Къэбэрдей-Балъкъэрыр Урысей къэралым зэрыгухьэрэ илъэс 450-рэ зэрырикъуар Мэзкуу зэрыщагъэлъапIэм. Абы политикэ унэтIыныгъэ тIэкIуи хэлъщ. Зэпеуэр къыщызэдгъэпэщым цIыхубэм захуэдгъэзащ абы хэтыну икIи зэрыфлъагъуущи, ар къыддаIыгъащ. Мыпхуэдэ зэхыхьэр мы гъэм япэу республикэм щекIуэкIыу аращ. Ди гугъэщ дяпэкIи илъэс къэс жэпуэгъуэм и япэ щэбэтым апхуэдэ зэхьэзэхуэ къызэдгъэпэщыну, - жиIащ «Зыуэ щыт Урысей» политикэ партым и Налшык къалэ исполкомым и унафэщI **Дьяченкэ Владислав.**

Политикэ партым зэпеуэм къыщыхэжанык Iхэм саугъэтхэр номинацэ 33-мкIэ яхуигъэхьэзырауэ щытащ. Абыхэм ящыщщ: «Къызэдэжэм хэта нэхъ щIалэ дыдэм», «Къызэдэжэм хэта нэхъыжь дыдэм», «ТекIуэныгъэм нэхъ ерыщу хущIэкъуам», нэгъуэщIхэри. КъищынэмыщIауэ, Пенсионерхэм я республикэ зэгухьэныгъэми саугъэтищ къигъэлъэгъуащ.

Номинацэхэм щытекIуахэм саугъэт лъапIэ хэр иратащ.

ЖЫЛАСЭ Замир.

●Гу зылъытапхъэ

МафIэс 639-рэ

КъБР-м МафIэсым пэщIэтынымкIэ и къэрал Iуэхущ IапIэм щызэхалъхьэжащ 2007 гъэм и мази 9-м я лэжьыгъэм кърикIуахэр.

ЩIЫШЫЛЭ - ФОКIАДЭмазэхэм республикэм къыщыхъуащ мафIэс 639-рэ. Абыхэм сом мелуан 14-рэ мин 523-рэ и уасэ хэщIыныгъэ къашащ. А насыпыншагъэхэм цIыху 11 хэкIуэдащ, 53-м фэбжь хахащ. Нэгъабэ елъытауэ мафIэсхэр процента 10,5-кIэ, хэкIуадэхэр процент 15,4-кIэ нэхъ мащIэ хъуащ. АрщхьэкIэ, апхуэдэ насыпыншагъэхэм фэбжь хэзыххэм процент 39,5-кIэ, мылъку хэщIыныгъэу кърикIуэм процент 70-кIэ хэхъуащ.

Адрей илъэсхэми хуэдэу, мафIэсхэм я нэхъыбэр къыщыхъур псэупIэхэрщ. Мази 9-м а бжыгъэр 332-м нэсащ. 2006 гъэм и апхуэдэ лъэхъэнэм еплъытмэ, псэупIэхэм къыщыхъу мафIэсым и бжыгъэр процента 10-кIэ нэхъ мащIэ хъуащ.

БлэкIа мазибгъум къэхъуа мафIэсхэр къашащ мысакъыныгъэм (процент 52-р), электроIэмэпсымэхэр къызэрыгъэсэбэпыпхъэ хабзэр къызэрызэпаудам (процент 21-р), транспортыр тэмэму зэрызэтрамыухуам, ар къызэрагъэсэбэп хабзэм зэрытемытам (процента 6).

Илъэсыр къызэрихьэрэ республикэм и мафIэсгъэункIыфIхэм цIыху 1916-рэ, сом зы мелардрэ мелуан 486-м щIигъу и уасэ мылъку кърагъэлащ.

СЭБАН Арсен,
КъБР-м МафIэсым пэщIэтынымкIэ и къэрал IуэхущIапIэм и лэжьакIуэ.

«Адыгэ дуней»

ЦIыпIынэ Аслъэнрэ «Начохэ я гъавэхэкI» мэкъумэш IуэхущIапIэмрэ жэпуэгъуэм и 14-м сыхьэт 12-м Абхъазым и утым щызэхэтыну «Адыгэ дуней» дауэдапщэ джэгум фрагъэблагъэ.

Редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ ЖьэкIэмыхъу Маринэ

РЕДАКЦЭМ И КОЛЛЕГИЕМ ХЭТХЭР
ХьэфIыцIэ Мухьэмэд (редактор нэхъыщхьэ), Ширдий Маринэ (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), Гъурыжь Мадинэ (жэуап зыхь секретарь), Жыласэ Маритэ, Ныбэжь Таисэ, Уэрдокъуэ Жансурэт, Хьэжыкъарэ Алик, Шал Мухьэмэд.

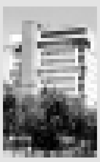

ДИ ХЭЩIАПIЭР

360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и цIэкIэ щыIэ уэрам, 5, ебгъуанэ - епщIанэ къатхэр.

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэхэм - 47-31-54, 47-33-23; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.
КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкIэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ IуэхухэмкIэ - 42-22-86; къуажэ гъащIэмрэ экономикэмкIэ - 47-22-63, 42-57-59; щэнхабзэмкIэ - 42-75-36; обозревателхэм - 42-22-89; хабзэхъумэ IуэхущIапIэхэм ядэлэжьэнымкIэ - 42-60-53; хъыбарыщIэхэмкIэ, спортымрэ письмохэмкIэ - 42-22-88; егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ - 42-63-64, 47-32-15; зэдзэкIакIуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтерием - 47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер IуэхущIапIэм - 42-26-41; сурэттехым - 42-75-78.

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаIэта Iуэхугъуэхэм я пэжагъымкIэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Iуэху еплъыкIэр зэтехуэ зэпыту щыткъым.
Газетыр Iэ тезыдзахэм яхуэхыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщIэныгъэхэмкIэ и управленэм.
Тел.: 42-06-51, 42-19-59.
Газетыр щэнымкIэ жэуап ехь КъБР-м и "Роспечать" АО-м.
Газетыр 1989 гъэм дыгъэгъазэм и 16-м №Н-0065-м щIэту ятхащ.
Зы илъэсым газетыр 250-рэ къыдокI.
КъБР-м Щэнхабзэмрэ хъыбарегъащIэ IэнатIэхэмкIэ и министерствэм 1905 гъэм щыIа Революцэм и цIэр зезыхьэ и полиграфкомбинат, Налшык къ., Лениным и цIэкIэ щыIэ уэрам, 33, телефоныр 42-35-75.

Мы къыдэкIыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ ДыщэкI Соня, редактору Уэрдокъуэ Женя, корректорхэу Афэ Тамарэ *(3,4-нэ нап.),* ПхытIыкI Юрэ *(1,2-нэ нап.)*, корректорхэм я дэIэпыкъуэгъу Иуан Заирэ. *КомпьютеркIэ газетым и теплъэр ящIащ:* Дол Маринэ, Щомахуэ Марианнэ, *сурэтыщI* Бицу Жаннэ.

Номерыр "Адыгэ псалъэм" и компьютер IэнатIэм щагъэхьэзыращ.
Газетым Iэ тедзэн хуейщ сыхьэт 20.00-м.
Щытрадзар сыхьэт 22.00-рщ.

Индексыр 51531●Тираж 10.045 ●Заказ №2953